

„Rzeczy piękne są trudne.”

Platon

Druhny i druhowie!

Oto nowy regulamin gwiazdek i sprawności zuchowych ZHR. Jest to drugi regulamin gwiazdek i sprawności zuchowych od początku istnienia ZHR. Pierwszy został wydany w 1994 roku. Został on oparty na autorskim Systemie Tęczy, programie stworzonym przez instruktorów ZHR, który przypisuje poszczególne sfery rozwoju zucha w gromadzie zuchowej kolorom tęczy: czerwonemu, żółtemu, zielonemu, niebieskiemu i fioletowemu. Należy podkreślić fakt, że modyfikując regulamin nie zmieniliśmy jego podstaw, które były dla nas punktem wyjścia do wszelkich rozważań i drogowskazem w naszej pracy.

Zdecydowaliśmy się na wydanie nowego regulaminu w związku ze zmianami, jakie zaobserwować można szczególnie w ciągu ostatnich kilku lat w społeczeństwie. Miejsce dziecka uległo w nim zmianie i charakter pracy z nim również. Boryka się ono z problemami, które jego rówieśnikom sprzed dziesięciu lat były niemalże całkowicie obce. Ponadto widoczny jest kryzys wartości, który wyraźnie wpływa na coraz poważniejsze problemy wychowawcze w pracy gromad. Postanowiliśmy więc, że zadaniem Systemu Tęczy, jako najważniejszego narzędzia metodycznego w pionie zuchowym naszej organizacji, jest odpowiedzieć na zaistniałe problemy społeczne. Zmiany służą więc wsparciu Was, drużynowych prowadzących gromady zuchowe. Mamy nadzieję, że przyczynią się do Waszej bardziej odpowiedzialnej i twórczej pracy, aby bycie zuchem było dla dzieci przygodą zdobywania i potwierdzania umiejętności w zakresie samodzielności i zaradności – pełną uśmiechu i radości, realizowaną przez ciekawie zorganizowane gry i zabawy.

- Znaczenie kolorów zostało dookreślone i pogłębione. O przynależności sprawności do danego koloru decyduje jej cel, bo sprawność ma być narzędziem realizującym wyznaczniki zawarte w idei koloru. Stąd modyfikacje sprawności już istniejących właśnie pod kątem celowości zadań zawartych w ich wymaganiach. W ślad za modyfikacjami pojawiły się przesunięcia sprawności między kolorami.
- Ponieważ modyfikując wymagania na sprawności, wychodziliśmy od celu, zmiany jakościowe polegały też na połączeniu sprawności, które miały podobne lub wręcz jednakowe wymagania (np. połączyliśmy „hodowcę kwiatów” z „ogrodnikiem”, tworząc jedną sprawność „ogrodnika”).
- Zrezygnowaliśmy też ze stopniowania sprawności (np. wcześniej: najpierw trzeba było zdobyć „leśnego duszka”, potem „przyjaciółkę lasu”), aby zapewnić zuchom rozwój wszechstronny, a nie rozwijać ekspertów w danej dziedzinie.
- Formułując wymagania na sprawności, odeszliśmy od podawania wielu przykładów realizacji i gotowych rozwiązań, by dać możliwość jak najpełniejszego i indywidualnego dopasowania wymagań do potrzeb dziecka (np. plastik – wymaganie: „Umie kreatywnie wykorzystać przedmioty codziennego użytku do tworzenia konstrukcji potrzebnych w zabawie.”; przykładowe zadanie: „Podczas podróży w kosmos pokierujesz budową rakiety.”; obserwator – wymaganie: „Ćwicz zmysły.”; przykładowe zadanie: „Podczas wizyty w kuchni Zaczarowanej Gosposi rozwiązesz jej kulinarne zagadki” - zadanie ćwiczące zmysł węchu i smaku). Zauważcie, że zadania powinny być sformułowane zgodnie z fabułą danego cyklu zabawowego lub kolonii. Odejdźcie od konkretnych zadań jest jedną

z najtrudniejszych zmian, która będzie wymagała od Was, drużynowych, jeszcze lepszego przygotowania do roli świadomego wychowawcy, który rozpoznaje potrzeby poszczególnych wychowanków. Jednak trudniejsze punkty wsparliśmy komentarzami, aby łatwiej było się nimi posłużyć.

- Zrezygnowaliśmy z dopasowywania sprawności do konkretnych gwiazdek (poziomu wymagań), ponieważ zuchy przychodzą do gromady w różnym wieku - pierwszą gwiazdkę mogą zdobywać zarówno zuchy z pierwszej jak i z czwartej klasy.

Do tych poważniejszych zmian dołączyliśmy też te drobne, takie jak:

- dookreślenie niejasnych sformułowań w istniejących już sprawnościach;
- poprawienie nieczytelnych emblematów (np. sobieradek).

Staraliśmy się także opuścić wymagania, które narzucałyby zdobywanie danej sprawności w określonym czasie (pomijając sprawności związane z konkretnymi świętami i zimą).

Nowy regulamin stawia jeszcze trudniejsze i ambitniejsze zadania przed każdym drużynowym i każdą drużynową niż dotychczas. Wiele zawartych w nim treści będzie miało sens TYLKO, jeśli zostaną dopasowane w realizacji do indywidualnych potrzeb każdego z wychowywanych zuchów.

Wiek 7-10 lat to dla dziecka intensywny okres rozwoju. Rozpoczyna ono nowy – szkolny – etap swojego życia, w którym koniecznością staje się odnalezienie w nowych relacjach społecznych. Jest to również swoiste sprawdzenie w działaniu wartości, wiedzy i umiejętności wyniesionych z rodzinnego domu. Drogowskazem wychowawczym w pracy gromad

jest Prawo Zucha, a kierunki rozwoju wyznacza dokument „Podstawy wychowania harcerskiego w ZHR” (zatwierdzony przez Radę Naczelną ZHR uchwałą nr 77/4 w dniu 26 listopada 2005 r.). „Program uwzględniający powyższe cele oparty jest na płynnym przejściu pomiędzy poszczególnymi etapami rozwoju zucha:

1. Wtajemniczanie w życie gromady – odnalezienie się dziecka w grupie rówieśniczej innej niż klasa.
2. Rozwój zainteresowań i umiejętności – podejmowanie konkretnych funkcji i zadań w gromadzie i w domu.
3. Uwrażliwienie na drugiego człowieka – kształtowanie potrzeby czynienia dobra dla innych.

Opisane etapy to trzy kolejno zdobywane gwiazdki zuchowe. Ich wymagania zawierają cele przełożone na język zrozumiałych dla dziecka konkretnych zadań. Uzupełnieniem i poszerzeniem tych zadań są wymagania zdobywanych przez zuchy sprawności”. Wszystkie te elementy zapewniają dziecku stopniowy i harmonijny rozwój. Zawarte są one w Systemie Tęczy, w której każdy kolor oznacza inną sferę życia zucha:

- **CZERWONY**

Symbolizuje rozwój duchowy i emocjonalny zucha, w oparciu o zasady wynikające z wartości chrześcijańskich (w szczególności: odróżnianie dobra od zła, życie w prawdzie, odwaga w dążeniu do dobra – hart ducha, zrozumienie dla drugiego człowieka), kształtowanie zachowań zgodnych z miłością i nadzieją. Kolor ten zwraca uwagę na autentyczność wiary i praktyk religijnych, które powinny wskazywać kierunek postępowania w relacjach z drugim człowiekiem.

- **ŻÓŁTY**

Symbolizuje rozwój obywatelski i społeczny zucha, który poznaje specyfikę i problemy swojego miejsca zamieszkania, potem rodzinnego miasta lub wsi, następnie regionu, i w końcu Polski, szuka korzeni tożsamości i odkrywa swoje predyspozycje społeczne (do zdobywania wiedzy, rozwijania zainteresowań naukowych); w poznaniu siebie i odkrywaniu istoty patriotyzmu nie zapomina o otwarciu na inne kultury i narodowości, w związku z obecnością Polski w Europie i świecie.

- **ZIELONY**

Symbolizuje rozwój zucha związany z poznawaniem przyrody, odkrywaniem jej praw, zachęcaniem dziecka do opieki nad nią oraz kształtowaniem nawyków ekologicznych.

- **NIEBIESKI**

Symbolizuje rozwój dziecka w rodzinie, odnalezienie w niej swojego miejsca, budowanie relacji z innymi domownikami, dbanie o swój organizm, kształtowanie umiejętności bycia pomocnym, samodzielnym, zaradnym w najbliższym otoczeniu, jak również radzenia sobie z różnymi „domowymi trudnościami”.

- **FIOLETOWY**

Symbolizuje rozwój dziecka w grupie rówieśniczej (przede wszystkim w gromadzie, ale także klasie, kole zainteresowań, na podwórku) podczas nauki, zabawy, odpoczynku, kształtowanie umiejętności społecznych, w szczególności współpracy, poprzez różne formy aktywności – np. sport, wyrażanie siebie w szeroko pojętej twórczości.

Planowanie pracy w gromadzie odbywa się w oparciu o cykle zabawowe, czyli cykle 6-8 zbiórek połączone wspólnymi celami, i wynikającymi z nich fabułą i obrzędowością. Pracę należy planować tak, by zuchy zdobywały gwiazdki i sprawności stosownie do wieku i etapu rozwoju. Gwiazdka jest narzędziem metodycznym, dzięki któremu zuch kształtuje przede wszystkim swoją POSTAWĘ, zaś zdobywanie sprawności rozwija WIEDZĘ I UMIEJĘTNOŚCI dziecka. Oczywiście, nie można tu przeprowadzić wyraźnej granicy, ponieważ postawa, wiedza i umiejętności to sfery, które się nawzajem dopełniają, jednak należy zwrócić uwagę na kierunki, jaki wyznaczają gwiazdka i sprawność. Należy też dodać, że gwiazdki nie są odpowiednikiem stopni harcerskich, raczej pewnego rodzaju przygotowaniem do ich zdobywania.

Gwiazdki zdobywa zuch, który złożył Obietnicę Zuchową i jednocześnie otrzymał Znaczek Zucha. Zadania na gwiazdkę wynikające z wymagań powinny być zamieszczone np. na tzw. kolorowance, obrazku związanym z obrzędowością gromady lub „tęczowej tablicy”. Znakiem zdobycia gwiazdki jest plakietka z odpowiednią gwiazdką przyszyta pod Znaczkim Zucha. Proponujemy następujące nazewnictwo gwiazdek dla dziewczynek: *zuch wtajemniczony (bez zmian) **zuch zaradny (wcześniej: sprawny) ***zuch opiekuńczy (bez zmian), a w przypadku chłopców bez zmian *zuch pierwszej gwiazdki, **zuch drugiej gwiazdki, ***zuch trzeciej gwiazdki. Wymagania na poszczególne gwiazdki nie zawsze bezpośrednio oddają ideę nazw gwiazdek na poszczególnych poziomach. Trzeba spojrzeć na to szerzej. Nazwy wyznaczają pewien kierunek, obszar, w którym na danym etapie zuch powinien się szczególnie rozwijać. Zuch, który przychodzi do gromady w wieku 7 lat, powinien podczas całego pobytu w gromadzie (3-4 lata) zdobyć wszystkie trzy gwiazdki. Pewna trudność pojawia się u zucha, który dołącza do gromady w wieku późniejszym. Może być tak, że nie zdobę-

dzie on wszystkich trzech gwiazdek. Konkretnie zadania wynikające z wymagań powinny być dostosowane do jego wieku, ale nie może ominąć w zdobywaniu żadnej gwiazdki. Przyznanie KAŻDEJ gwiazdki wiąże się z odnowieniem Obietnicy Zucha i z dodaniem odpowiednich słów („Obiecuję być dobrym zuchem pierwszej/drugiej/trzeciej gwiazdki...” ew. „Obiecuję być dobrym zuchem wtajemniczonym/zaradnym/opiekuńczym”). Nadanie gwiazdki powinno wiązać się również z obrzędowością gromady.

Sprawności zuch może zdobywać wraz z gromadą lub indywidualnie. Jeśli każdego roku zuch zdobędzie przynajmniej po jednej sprawności z każdego koloru, możemy mieć pewność, że rozwija się prawidłowo. Nadanie sprawności powinno następować w sposób uroczysty, zgodny z obrzędowością gromady.

Komentarze są istotną częścią sprawności i gwiazdek. Wymagania na sprawności i gwiazdki są ogólne. Należy je dopasowywać do możliwości zuchów, z którymi pracujemy. Opracowując konkretne zadania, trzeba kierować się wskazówkami z komentarzy, by właściwie odczytać cele sprawności. Zuchy nie mogą przeglądać wymagań. Szczególną uwagę należy zwrócić na wymagania typu „rozumie sens”, „zna istotę”, by wyznaczać zuchom zadania na ich poziomie intelektualnym.

Nowy regulamin jest owocem całego roku wytężonej pracy wielu osób, które starały się przygotować go jak najlepiej i żeby Wam, družno drużynowa i druhu drużynowy pracowało się łatwo, ale i efektywnie. Człowiek zmienia się wraz z upływem czasu – postępu nauki i techniki w świecie – lecz pewne wartości pozostają niezmiennie – i musimy o tym w naszej pracy wychowawczej pamiętać. Misją jest uczyć się żyć, a nie tylko urządzić sobie mądre życie. Egoizm należy zastąpić służbą drugiemu, dążyć do tego, by dziecko było czynną jednostką społeczną, którą cechuje odwaga, pomysłowość, karność, patriotyzm, wytrzymałość, obowiązkowość, poczucie wrażliwości i wiedza.

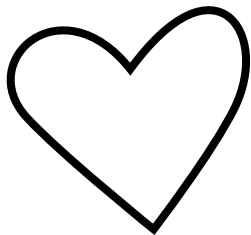
Bardzo dziękujemy wszystkim, którzy brali udział w pracach nad nowym regulaminem. Są to: hm. Anna Nowocień, phm. Hanna Gabryel (Dolny Śląsk), phm. Hanna Drabik, phm. Anna Sampolska, phm. Dorota Sumińska (Łódź), phm. Justyna Bojarska, phm. Ewa Oczko (Górny Śląsk), phm. Małgorzata Bieroń, phm. Anna Zając (Małopolska), phm. Karolina Virághalmi, pwd. Dorota Suchy (Pomorze), phm. Ewa Barszcz (Poznań), phm. Marzena Michałek, hm. Anna Blum, phm. Małgorzata Gajewska (Mazowsze), phm. Bartosz Paprocki, pwd. Piotr Wierzbowski (Łódź) phm. Piotr Wiśnioch, pwd. Grzegorz Karczmarczyk, Wojciech Nowakowski (Mazowsze), pwd. Daniel Rudnicki (Dolny Śląsk), Mikołaj Nowak (Wielkopolska). Ponadto wdzięczni za pomoc informujemy, że projekt został zaopiniowany przez pedagoga wczesnoszkolnego (hm. Bożena Dybowska) – całość projektu, księdza (hm. Kazimierz Chudzicki) – czerwony kolor, absolwentkę ASP (mgr Beata Went) – fioletowy kolor, mgr biologii (phm. Ewa Jodełko) – zielony kolor, studentkę Akademii Muzycznej w Gdańsku (pwd Bogna Swińło) – fioletowe – muzyczne, oraz hm. Anettę Herdzinę – całość projektu i druhnę seniorkę hm. Halinę Bryłowską – żółty kolor i hm. Marię Tkaczyk - całość projektu. Dziękujemy również drużynowym, którzy realizowali nowe sprawności na swoich koloniach podczas AL 2006 i udzielili nam istotnych wskazówek. Wydruk książeczki nie byłby możliwy bez nieocenionej pomocy phm. Roberta Chalimoniuka, który dokonał składu tekstu.

Życzymy Wam wielu sukcesów „na drodze najlepszej wśród dróg”.

CZUWAJCIE W UŚMIECHU!

hm. Marysia Brzeska-Deli HR

phm. Adam Drabik HO

Symbolizuje rozwój duchowy i emocjonalny dziecka, w oparciu o zasady wynikające z wartości chrześcijańskich (w szczególności: odróżnianie dobra od zła, życie w prawdzie, odwaga w dążeniu do dobra – hart ducha, zrozumienie dla drugiego człowieka), kształtowanie zachowań zgodnych z miłością i nadzieją. Kolor ten zwraca uwagę na autentyczność wiary i praktyk religijnych, które powinny wskazywać kierunek postępowania w relacjach z drugim człowiekiem.

** chcę postępować*

*** staram się czynić*

**** świadomie uczestniczę*

GWIAZDKI

1. Jest pogodny i koleżeński.
2. Zna Modlitwę Zuchową.
3. Uczestniczy w obrzędach religijnych.
4. Codziennie stara się czynić coś dobrego.

1. Stara się przezwyciężać wybraną przez siebie wadę lub słabość.
2. Pamięta o codziennej modlitwie.
3. Darzy szacunkiem starszych, słucha rodziców.

1. Można na nim polegać.
2. Dostrzega potrzeby innych i stara się na nie odpowiedzieć.
3. Poprowadzi modlitwę wśród zuchów.

GWIAZDKI

1. Jest pogodna i koleżeńska.
2. Zna Modlitwę Zuchową.
3. Uczestniczy w obrzędach religijnych.
4. Codziennie stara się czynić coś dobrego

1. Stara się przezwyciężać wybraną przez siebie wadę lub słabość.
2. Pamięta o codziennej modlitwie.
3. Darzy szacunkiem starszych, słucha rodziców.

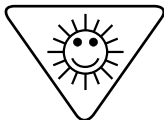
1. Można na niej polegać.
2. Dostrzega potrzeby innych i stara się na nie odpowiedzieć.
3. Poprowadzi modlitwę wśród zuchów.

** chcę postępować*

*** staram się czynić*

**** świadomie uczestniczę*

PROMYCZEK

Promyczek to zuch, który potrafi promieniować radością nawet w trudnych sytuacjach.

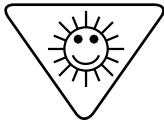
1. Jest pogodny i koleżeński, nie złości się i nie gniewa.
2. Potrafi stawić czoła trudnej sytuacji.
3. Umie pocieszyć innych swoim zachowaniem, mimiką lub wykonaną przez siebie prostą majsterką.
4. Opowiada, rysuje zabawne historie.
5. Zachowuje się adekwatnie do sytuacji.

komentarz:

ad.2. Nie narzeka, nie płacze, uczy się dzielności.

ad.4. Zuch może, np. ułożyć wierszyk, scenkę, wesolą piosenkę, itd.

ad.5. Adekwatne zachowanie rozumiane jest jako odpowiednie do konkretnej sytuacji (nie śmieje się, gdy ktoś płacze itd.).

PROMYCZEK

Promyczek to zuchenka, która potrafi promieniować radością nawet w trudnych sytuacjach.

1. Jest pogodna i koleżeńska, nie złości się i nie gniewa.
2. Potrafi stawić czoła trudnej sytuacji.
3. Umie pocieszyć innych swoim zachowaniem, mimiką lub wykonaną przez siebie prostą majsterką.
4. Opowiada, rysuje zabawne historie.
5. Zachowuje się adekwatnie do sytuacji.

komentarz:

ad.2. Nie narzeka, nie płacze, uczy się dzielności.

ad.4. Zuchenka może, np. ułożyć wierszyk, scenkę, wesolą piosenkę, itd.

ad.5. Adekwatne zachowanie rozumiane jest jako odpowiednie do sytuacji (nie śmieje się, gdy ktoś płacze itd.).

DOBRY DUSZEK

Dobry duszek to zuch, który pomaga innym i niezauważenie czyni dobro.

1. Jak dobry duszek pomaga ludziom w potrzebie, bez przechwalania się, nie czekając na nagrodę.
2. Sprawił komuś miłą niespodziankę.
3. W wybrany przez siebie sposób przedstawił opowieść o dobroci.
4. Dostrzega nastroje innych i potrafi na nie reagować (pocieszy, poprawi humor itp.).

komentarz:

Podczas realizacji sprawności warto zwrócić uwagę na kształtowanie u zuchów empatii – współodczuwania nastrojów innych.

Trzeba uczyć dzieci obserwowania wpływu zachowań własnych na nastroj innych – np. by starały się powstrzymać od słów, które miałyby wzbudzić zazdrość, smutek.

DOBRY DUSZEK

Dobry duszek to zuchenka, która pomaga innym i niezauważenie czyni dobro.

1. Jak dobry duszek pomaga ludziom w potrzebie, bez przechwalania się, nie czekając na nagrodę.
2. Sprawiała komuś miłą niespodziankę.
3. W wybrany przez siebie sposób przedstawiła opowieść o dobroci.
4. Dostrzega nastroje innych i potrafi na nie reagować (pocieszy, poprawi humor itp.).

komentarz:

Podczas realizacji sprawności warto zwrócić uwagę na kształtowanie u zuchów empatii – współodczuwania nastrojów innych.

Trzeba uczyć dzieci obserwowania wpływu zachowań własnych na nastrój innych – np. by starały się powstrzymać od słów, które miałyby wzbudzić zazdrość, smutek.

POMOCNA DŁOŃ

Pomocna dłoń to zuch, który potrafi dostrzec potrzeby innych i spontanicznie na nie reaguje.

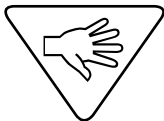
1. Wie, kim jest wolontariusz, zna kilka organizacji, które w Polsce pomagają potrzebującym.
2. Pomaga koledze z klasy lub gromady (np. w nauce).
3. Dzieli się z innymi dziećmi swoimi rzeczami.
4. Zaoszczędził pieniądze i przekazał je na cele charytatywne.
5. Za zgodą rodziców oddał swoją zabawkę, ubranie itp. komuś innemu.

komentarz:

ad.1. Należy pamiętać, by wybrane do współpracy organizacje reprezentowały wartości chrześcijańskie.

ad.3. Mogą to być np. zabawki, słodycze itp.

ad.5. Przy przekazywaniu rzeczy biedniejszym rozsądniejsze będzie oddawanie ubrań do koszy, puszek itp., a nie bezpośrednio komuś uboższemu, by nie podkreślać tym samym różnic materialnych między dziećmi.

POMOCNA DŁOŃ

Pomocna dłoń to zuchenka, która potrafi dostrzegać potrzeby innych i spontanicznie na nie reaguje.

1. Wie, kim jest wolontariusz, zna kilka organizacji, które w Polsce pomagają potrzebującym.
2. Pomaga koleżance z klasy lub gromady (np. w nauce).
3. Dzieli się z innymi dziećmi swoimi rzeczami.
4. Zaoszczędziła pieniądze i przekazała je na cele charytatywne.
5. Za zgodą rodziców oddała swoją zabawkę, ubranie itp. komuś innemu.

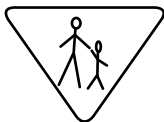
komentarz:

ad.1. Należy pamiętać, by wybrane do współpracy organizacje reprezentowały wartości chrześcijańskie.

ad.3. Mogą to być np. zabawki, słodycze itp.

ad.5. Przy przekazywaniu rzeczy biedniejszym rozsądniejsze będzie oddawanie ubrań do koszy, puszek itp., a nie bezpośrednio komuś uboższemu, by nie podkreślać tym samym różnic materialnych między dziećmi.

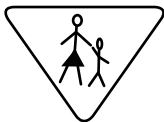

BRACISZEK

Braciszek to zuch, który potrafi zaopiekować się młodszymi, zorganizować im czas i nauczyć czegoś nowego.

1. Opiekuje się młodszymi zuchami w gromadzie.
2. Sam lub z innymi zuchami w mądry sposób zorganizował zabawę.
3. Bawi się z młodszym rodzeństwem lub małymi dziećmi.
4. Nauczył młodszego kolegę nowej umiejętności.
5. Po kłótni potrafi pierwszy wyciągnąć rękę do zgody i przebaczyć.

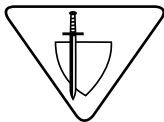

SIOSTRZYCZKA

Siostrzyczka to zuchenka, która potrafi zaopiekować się młodszymi, zorganizować im czas i nauczyć czegoś nowego.

1. Opiekuje się młodszymi zuchami w gromadzie.
2. Sama lub z innymi zuchenkami w mądry sposób zorganizowała zabawę.
3. Bawi się z młodszym rodzeństwem lub małymi dziećmi.
4. Nauczyła młodszą koleżankę nowej umiejętności.
5. Po kłótni potrafi pierwsza wyciągnąć rękę do zgody i przebaczyć.

RYCERZ

Rycerz to zuch, który zna zasady dobrego wychowania. Jest uczciwy i opiekuńczy.

1. Jak prawdziwy rycerz traktuje każdego z szacunkiem (w szczególności potrafi odpowiednio zachować się wobec damy).
2. Opiekuje się młodszymi i słabszymi; stanie w ich obronie.
3. Zna i przestrzega zasad savoir – vivre; dba o schludny wygląd.
4. Podjął trudne wyzwanie – wbrew swoim lękom i obawom.
5. W dowolnej formie przedstawił historię wybranego rycerza, który mógłby być dla niego wzorem.

komentarz:

Podczas realizacji sprawności należy zwrócić szczególną uwagę na relacje chłopcy – dziewczynki.

ad.3. Poprzez zdobywanie tej sprawności należy dzieciom zwrócić uwagę na uczciwe postępowanie w codziennym życiu np. fair play, nieprzechodzenie przez ulicę na czerwonym świetle, nieściąganie na sprawdzianach w szkole, kasowanie biletów w autobusie.

ad.4. W ramach konkretnych zadań zuch powinien walczyć ze słabością lub kształcić dobry nawyk. Warto też zdawać sobie sprawę z tego, że prawidłowy przykład własny drużynowego stanowi, jak zawsze, istotny czynnik w pozytywnym zrealizowaniu tej sprawności.

DAMA

Dama to zuchenka, która zna zasady dobrego wychowania. Jest uczciwa i opiekuńcza.

1. Jak prawdziwa dama traktuje każdego z szacunkiem.
2. Opiekuje się młodszymi i słabszymi; stanie w ich obronie.
3. Zna i przestrzega zasad savoir-vivre; dba o schludny wygląd.
4. Podjęła trudne wyzwanie – wbrew swoim lękom i obawom.
5. W dowolnej formie przedstawiła historię wybranej damy lub królowej, która mogłaby być dla niej wzorem.

komentarz:

Podczas realizacji sprawności należy zwrócić szczególną uwagę na relacje chłopcy – dziewczynki oraz na odpowiedni do wieku wizerunek dziewczynki-zuchenki. Trzeba ponadto pamiętać, że dama rozumiana jest tu nie jako postać historyczna, ale jako osoba posiadająca zespół szlachetnych cech.

ad.3. Poprzez zdobywanie tej sprawności należy dzieciom zwrócić uwagę na uczciwe postępowanie w codziennym życiu np. fair play, nieprzechodzenie przez ulicę na czerwonym świetle, nieściągnięcie na sprawdzianach w szkole, kasowanie biletów w autobusie.

ad.4. W ramach konkretnych zadań zuchenka powinna walczyć ze słabością lub kształcić dobry nawyk. Warto też zdawać sobie sprawę z tego, że prawidłowy przykład własny drużynowej stanowi, jak zawsze, istotny czynnik w pozytywnym zrealizowaniu tej sprawności.

PASTUSZEK BETLEJEMSKI

Pastuszek betlejemski to zuch, który rozumie sens świąt Bożego Narodzenia, pielęgnuje związane z nimi tradycje.

1. Wie, kiedy zaczyna się adwent. Uczestniczył w roratach.
2. Zrealizował postanowienie adwentowe w prezencie dla Pana Jezusa.
3. W dowolny sposób przedstawił historię narodzenia Jezusa.
4. Zna kolędy, potrafi zaśpiewać kilka z nich.
5. Zna tradycje świąteczne. Stara się zachowywać je w swoim domu.
6. Pomagał w domu podczas przygotowań świątecznych.
7. Wykonał prezent dla bliskiej osoby, wysłał życzenia świąteczne.

komentarz:

Podczas realizacji sprawności należy wykazać szczególną wrażliwość na warunki, w jakich zuch jest wychowywany i świadomość religijną jego bliskich oraz na odpowiednie dopasowanie zadań związanych z tradycjami świątecznymi do możliwości wykonania ich przez dziecko w domu.

ad.5. Realizowanie zadania będzie szczególnie mocno zależało od sytuacji domowej zucha. Zachowanie tradycji to np. troska, by pod obrusem znalazło się sianko lub o pozostawienie wolnego miejsca przy stole – słowem to, na co zuch może mieć wpływ, jeśli o tym przypomni w domu (będzie wtedy chętny do wykonania zadania).

GWIAZDKA BETLEJEMSKA

Gwiazdka betlejemska to zuchenka, która rozumie sens świąt Bożego Narodzenia, pielęgnuje związane z nimi tradycje.

1. Wie, kiedy zaczyna się adwent. Uczestniczyła w roratach.
2. Zrealizowała postanowienie adwentowe w prezencie dla Pana Jezusa.
3. W dowolny sposób przedstawiła historię narodzenia Jezusa.
4. Zna kolędy, potrafi zaśpiewać kilka z nich.
5. Zna tradycje świąteczne. Stara się zachowywać je w swoim domu.
6. Pomagała w domu podczas przygotowań świątecznych.
7. Wykonała prezent dla bliskiej osoby, wysłała życzenia świąteczne.

komentarz:

Podczas realizacji sprawności należy wykazać szczególną wrażliwość na warunki, w jakich zuchenka jest wychowywana i świadomość religijną jej bliskich oraz na odpowiednie dopasowanie zadań związanych z tradycjami świątecznymi do możliwości wykonania ich przez dziecko w domu.

ad.5. Realizowanie zadania będzie szczególnie mocno zależało od sytuacji domowej zuchenki. Zachowanie tradycji to np. troska, by pod obrusem znalazło się sianko lub o pozostawienie wolnego miejsca przy stole – słowem to, na co zuchenka może mieć wpływ, jeśli o tym przypomni w domu (będzie wtedy chętna do wykonania zadania).

BARANEK WIELKANOCNY

Baranek wielkanocny to zuch, który rozumie sens Świąt Zmartwychwstania Pańskiego i pielęgnuje zwyczaje wielkanocne.

1. Zrealizował postanowienie wielkopostne, które było dla niego wyrzeczeniem.
2. Wziął udział w nabożeństwie wielkopostnym i wielkanocnym.
3. Zna tradycje świąteczne. Stara się zachowywać je w swoim domu.
4. Uczestniczył w rekolekcjach wielkopostnych i potrafił się podczas nich odpowiednio zachować.
5. Pomógł w domu w przygotowaniach świątecznych.

komentarz:

Podczas realizacji sprawności należy wykazać szczególną wrażliwość na warunki, w jakich zuch jest wychowywany i świadomość religijną jego bliskich oraz na odpowiednie dopasowanie zadań związanych z tradycjami świątecznymi do możliwości wykonania ich przez dziecko w domu. Warto też zwracać uwagę na to, że piątek jest przez cały rok dniem tygodnia, w którym nie urządzamy dyskotek, nie tańczymy.

BARANEK WIELKANOCNY

Baranek wielkanocny to zuchenka, która rozumie sens Świąt Zmartwychwstania Pańskiego i pielęgnuje zwyczaje wielkanocne.

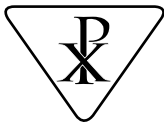

1. Zrealizowała postanowienie wielkopostne, które było dla niej wyrzeczeniem.
2. Wzięła udział w nabożeństwie wielkopostnym i wielkanocnym.
3. Zna tradycje świąteczne. Stara się zachowywać je w swoim domu.
4. Uczestniczyła w rekolekcjach wielkopostnych i potrafiła się podczas nich odpowiednio zachować.
5. Pomogła w domu w przygotowaniach świątecznych.

komentarz:

Podczas realizacji sprawności należy wykazać szczególną wrażliwość na warunki, w jakich zuchenka jest wychowywana i świadomość religijną jej bliskich oraz na odpowiednie dopasowanie zadań związanych z tradycjami świątecznymi do możliwości wykonania ich przez dziecko w domu. Warto też zwracać uwagę na to, że piątek jest przez cały rok dniem tygodnia, w którym nie urządzamy dyskotek, nie tańczymy.

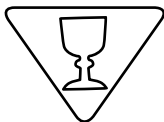

BŁĘKITNA PANI

Błękitna Pani to zuchotka, która poznała postać Maryi i stara się ją naśladować na co dzień.

1. Tak jak Maryja stara się być skromna i spieszyć innym z pomocą.
2. Poznała wydarzenia z życia Maryi.
3. Zna historię jednego z objawień maryjnych.
4. Potrafi zagrać lub zaśpiewać kilka pieśni maryjnych.
5. Wzięła udział w nabożeństwie poświęconym Matce Bożej.
6. Przystroiła obraz, figurkę lub kapliczkę przydrożną w dowolny sposób.

LITURGISTA

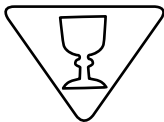
Liturgista to zuch, który rozumie, co dzieje się w poszczególnych momentach Mszy świętej, zna jej części oraz czynnie włącza się w przygotowanie oprawy Eucharystii.

1. Wraz z gromadą uczestniczył we Mszy świętej, podczas której podjął się konkretnego działania.
2. Wie, że są różne kolory szat liturgicznych.
3. Zna części Mszy świętej.
4. Wziął udział w nabożeństwie odpowiednim dla danej pory roku liturgicznego.
5. Zebrał informacje o nieznanym sobie dotąd święcie religijnym.

komentarz:

Sprawność ta ma uwrażliwić zucha na pełne oraz świadome uczestnictwo we Mszy świętej (w całej liturgii i przystępowaniu do Komunii św.)

ad.1. Zuchy powinny włączać się w przygotowanie liturgii właśnie po to, by rozumieć, czym jest Msza św., np. przeczytać czytanie lub modlitwę wiernych, zaśpiewać psalm; uczestniczyć w procesji z darami.

LITURGISTKA

Liturgistka to zuchenka, który rozumie, co dzieje się w poszczególnych momentach Mszy świętej, zna jej części oraz czynnie włącza się w przygotowanie oprawy Eucharystii.

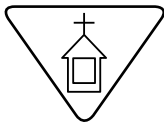

1. Wraz z gromadą uczestniczyła we Mszy świętej, podczas której podjęła się konkretnego działania.
2. Wie, że są różne kolory szat liturgicznych.
3. Zna części Mszy świętej.
4. Wzięła udział w nabożeństwie odpowiednim dla danej pory roku liturgicznego.
5. Zebrała informacje o nieznanym sobie dotąd święcie religijnym.

komentarz:

Sprawność ta ma uwrażliwić zuchenkę na pełne oraz świadome uczestnictwo we Mszy świętej (w całej liturgii i przystępowaniu do Komunii św.)

ad.1. Zuchy powinny włączać się w przygotowanie liturgii właśnie po to, by rozumieć, czym jest Msza św., np. przeczytać czytanie lub modlitwę wiernych, zaśpiewać psalm; uczestniczyć w procesji z darami.

MAŁY MISJONARZ

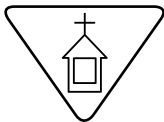
Mały misjonarz to zuch, który wie, w jakim celu są organizowane misje i jak funkcjonują; stara się je wspierać – materialnie lub modlitwą.

1. Wie, gdzie pracują misjonarze i na czym polega ich działalność.
2. Zapoznał się z informacjami dotyczącymi misji.
3. Sam lub z gromadą nawiązał kontakt z misjonarzem.
4. Modli się w intencji misji.
5. Wraz z gromadą, kolegami podjął działanie w celu materialnego wsparcia misji.

komentarz:

ad.1. Podczas realizacji sprawności należy zwrócić uwagę na tradycyjne misje i misje związane z problemami XXI wieku (np. brak powołań kapłańskich i zakonnych w krajach takich jak Holandia). Warto uzmysłowić zuchom, że misje to nie tylko powszechnie pojmowana działalność w krajach afrykańskich.

ad.2. Warto poszukać informacji o misjach w mediach różnego typu, ale także, w miarę możliwości, odwiedzić wystawy misyjne i muzea.

MAŁA MISJONARKA

Mała misjonarka to zuchenka, która wie, w jakim celu są organizowane misje i jak funkcjonują; stara się je wspierać – materialnie lub modlitwą.

1. Wie, gdzie pracują misjonarze i na czym polega ich działalność.
2. Zapoznała się z informacjami dotyczącymi misji.
3. Sama lub z gromadą nawiązała kontakt z misjonarzem.
4. Modli się w intencji misji.
5. Wraz z gromadą, koleżankami podjęła działanie w celu materialnego wsparcia misji.

komentarz:

ad.1. Podczas realizacji sprawności należy zwrócić uwagę na tradycyjne misje i misje związane z problemami XXI wieku (np. brak powołań kapłańskich i zakonnych w krajach takich jak Holandia). Warto uzmysłowić zuchenkom, że misje to nie tylko powszechnie pojmowana działalność w krajach afrykańskich.

ad.2. Warto poszukać informacji o misjach w mediach różnego typu, ale także, w miarę możliwości, odwiedzić wystawy misyjne i muzea.

ZŁOTE USTA

Złote usta to zuch, który jest prawdomówny, dotrzymuje danego słowa i nie używa brzydkich wyrazów.

1. Nie kłamie.
2. Nie używa brzydkich wyrazów.
3. Stosownie do sytuacji używa zwrotów grzecznościowych.
4. Dotrzymuje danego słowa.
5. Nie plotkuje.
6. Z szacunkiem odnosi się do rozmówcy (nie przerywa, nie przekrzykuje go, nie obraża).

komentarz:

Sprawność ta powstała w odpowiedzi na często spotykaną u zuchów postawę nieprzyznawania się do kłamstwa, plotkowania.

Przeznaczona jest dla zuchów, które mają problem z prawdomównością.

Warto przy okazji realizacji tej sprawności zwrócić uwagę na język, jakim zuch wyraża się o starszych (nauczycielach, rodzicach).

ZŁOTE USTA

Złote usta to zuchenka, która jest prawdomówna; dotrzymuje danego słowa i nie używa brzydkich wyrazów.

1. Nie kłamie.
2. Nie używa brzydkich wyrazów.
3. Stosownie do sytuacji używa zwrotów grzecznościowych.
4. Dotrzymuje danego słowa.
5. Nie plotkuje.
6. Z szacunkiem odnosi się do rozmówcy (nie przerywa, nie przekrzykuje go, nie obraża).

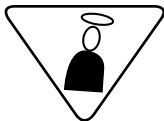
komentarz:

Sprawność ta powstała w odpowiedzi na często spotykaną u zuchów postawę nieprzyznawania się do kłamstwa, plotkowania.

Przeznaczona jest dla zuchenek, które mają problem z prawdomównością.

Warto przy okazji realizacji tej sprawności zwrócić uwagę na język, jakim zuchenka wyraża się o starszych (nauczycielach, rodzicach).

ŚWIĘTY...

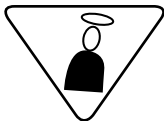
Święty... to zuch, który poznaje życie świętych postaci z dziejów Kościoła.

1. Poznał życie wybranego świętego.
2. Ułożył modlitwę związaną z wybranym świętym.
3. Stara się naśladować wybranego świętego i zachęci do tego inną osobę.
4. Odnalazł ślady świętego w wybranych dziedzinach sztuki.

komentarz:

Nazwa sprawności jest uzupełniona o imię świętego, którego dana sprawność dotyczy (np. opiekuna gromady lub patrona zucha).

ad.2. Trzeba zwrócić uwagę zuchów, iż według nauki Kościoła Katolickiego nie modlimy się do świętych, ale przez modlitwę wypraszamy wstawiennictwo u Boga.

ŚWIĘTA...

Święta... to zuchenka, która poznaje życie świętych postaci z dziejów Kościoła.

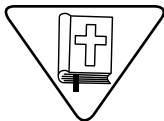

1. Poznała życie wybranej świętej.
2. Ułożyła modlitwę związaną z wybraną świętą.
3. Stara się naśladować wybraną świętą i zachęci do tego inną osobę.
4. Odnalazła ślady świętej w wybranych dziedzinach sztuki.

komentarz:

Nazwa sprawności jest uzupełniona o imię świętej, której dana sprawność dotyczy (np. opiekuna gromady lub patrona zucha).

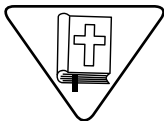
ad.2. Trzeba zwrócić uwagę zuchenek, iż według nauki Kościoła Katolickiego nie modlimy się do świętych, ale przez modlitwę wypraszamy wstawiennictwo u Boga.

MAŁY EWANGELISTA

Mały Ewangelista to zuch, który wie, czym jest Pismo Święte, potrafi z niego korzystać i stara się je poznawać.

1. Wie, z jakich część składa się Pismo Święte, ile w Nowym Testamencie jest Ewangelii i czyjego są autorstwa.
2. Potrafi odnaleźć fragment Pisma św., odczytując skrócony zapis.
3. Przedstawił wybraną przypowieść lub historię biblijną.
4. Zaproponował i poprowadził w gromadzie modlitwę, piosenkę lub grę o tematyce religijnej.

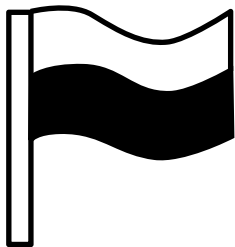

MAŁA EWANGELISTKA

Mała Ewangelistka to zuchenka, która wie, czym jest Pismo Święte, potrafi z niego korzystać i stara się je poznawać.

1. Wie, z jakich część składa się Pismo Święte, ile w Nowym Testamencie jest Ewangelii i czyjego są autorstwa.
2. Potrafi odnaleźć fragment Pisma św., odczytując skrócony zapis.
3. Przedstawiła wybraną przypowieść lub historię biblijną.
4. Zapropnowała i poprowadziła w gromadzie modlitwę, piosenkę lub grę o tematyce religijnej.

Symbolizuje rozwój obywatelski i społeczny dziecka, które poznaje specyfikę i problemy swojego miejsca zamieszkania, potem rodzinnego miasta lub wsi, następnie regionu, i w końcu Polski, szuka korzeni tożsamości i odkrywa swoje predyspozycje społeczne (do zdobywania wiedzy, rozwijania zainteresowań naukowych); w poznaniu siebie i odkrywaniu istoty patriotyzmu nie zapomina o otwarciu na inne kultury i narodowości, w związku z obecnością Polski w Europie i świecie.

** wokół mnie*

*** w okolicy*

**** w ojczyźnie i w świecie*

GWIAZDKI

1. Zna symbole narodowe i umie się wobec nich zachować.
2. Zna najbliższą okolicę i umie wskazać drogę do najważniejszych miejsc.
3. Dobrze mówi po polsku – nie kaleczy języka brzydkimi wyrazami.

1. Zna zabytki, legendy, fakty historyczne dotyczące miejscowości (okolicy).
2. Przykłada się do nauki.
3. Poszukuje ciekawostek z różnych dziedzin.
4. Umie zachować się w miejscu pamięci narodowej i wobec sztandaru.

1. Potrafi wskazać Polskę na mapie świata (jej najważniejsze miasta, rzeki, pasma górskie itp.)
2. Wie, czym jest UE i poznaje miejsce Polski w niej.
3. Poszerza wybraną dziedzinę wiedzy.
4. Obchodzi święta narodowe.

komentarz:

** pkt.2. Najważniejsze miejsca to np. kościół, poczta, posterunek policji, ośrodek zdrowia (w zależności od wielkości miejscowości, dzielnicy).*

*** pkt.1. Wnikliwość poznawania historii miejscowości zależy od charakteru miejsca, w którym zuch mieszka, najważniejsze jest, by potrafił określić jej wiek, najważniejsze fakty, zabytki.*

**** pkt.2. Najważniejsze święta narodowe to: święto Odzyskania Niepodległości (11 listopada) i święto Uchwalenia Konstytucji 3 Maja.*

Obchodzenie świąt narodowych powinno być jednym z priorytetów pracy gromady, warto zachęcać zuchy do włączania w świętowanie ich rodzin, ale trzeba wykazać się dużym taktem z uwagi na różną wrażliwość patriotyczną współczesnych Polaków.

pkt.4. Trzeba wiedzę o UE przedstawiać w sposób mądry, pokazywać zalety i wady przystąpienia do Unii i możliwości rozwoju Polski, jak również to, co Polacy mogą dobrze ofiarować narodom Europy.

** wokół mnie*

*** w okolicy*

**** w ojczyźnie i w świecie*

GWIAZDKI

1. Zna symbole narodowe i umie się wobec nich zachować.
2. Zna najbliższą okolicę i umie wskazać drogę do najważniejszych miejsc.
3. Dobrze mówi po polsku – nie kaleczy języka brzydkimi wyrazami.

1. Zna zabytki, legendy, fakty historyczne dotyczące miejscowości (okolicy).
2. Przykłada się do nauki.
3. Poszukuje ciekawostek z różnych dziedzin.
4. Umie zachować się w miejscu pamięci narodowej i wobec sztandaru.

1. Potrafi wskazać Polskę na mapie świata (jej najważniejsze miasta, rzeki, pasma górskie itp.)
2. Wie, czym jest UE i poznaje miejsce Polski w niej.
3. Poszerza wybraną dziedzinę wiedzy.
4. Obchodzi święta narodowe.

komentarz:

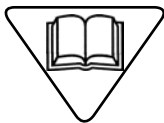
* pkt.2. Najważniejsze miejsca to np. kościół, poczta, posterunek policji, ośrodek zdrowia (w zależności od wielkości miejscowości, dzielnicy).

** pkt 1. Wnikliwość poznawania historii miejscowości zależy od charakteru miejsca, w którym zuchotka mieszka, najważniejsze jest, by potrafiła określić jej wiek, najważniejsze fakty, zabytki.

*** pkt.2. Najważniejsze święta narodowe to: święto Odzyskania Niepodległości (11 listopada) i święto Uchwalenia Konstytucji 3 Maja.

Obchodzenie świąt narodowych powinno być jednym z priorytetów pracy gromady, warto zachęcać zuchotki do włączania w świętowanie ich rodzin, ale trzeba wykazać się dużym taktem z uwagi na różną wrażliwość patriotyczną współczesnych Polaków.

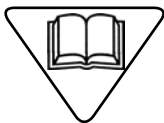
pkt.4. Trzeba wiedzę o UE przedstawiać w sposób mądry, pokazywać zalety i wady przystąpienia do Unii i możliwości rozwoju Polski, jak również to, co Polacy mogą dobrze ofiarować narodom Europy.

PRZYJACIEL KSIĄŻKI

Przyjaciel książki to zuch, który chętnie czyta książki i potrafi o nie dbać.

1. Czyta książki, także te, które nie są lekturami szkolnymi.
2. Potrafi zainteresować książkami – opowiedział o ulubionym autorze lub ulubionej książce.
3. Zna kilka książek dla dzieci i ich autorów.
4. Ma swoją biblioteczkę. W razie potrzeby samodzielnie dokona naprawy lub oprawy książki.
5. Odnalazł i wypożyczył z biblioteki potrzebną mu książkę i oddał w terminie, w niezniszczonym stanie.

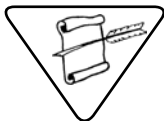

PRZYJACIÓŁKA KSIĄŻKI

Przyjaciółka książki to zuchenka, która chętnie czyta książki i potrafi o nie dbać.

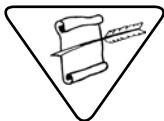
1. Czyta książki, także te, które nie są lekturami szkolnymi.
2. Potrafi zainteresować książkami innych – opowiedziała o ulubionym autorze lub ulubionej książce.
3. Zna kilka książek dla dzieci i ich autorów.
4. Ma swoją biblioteczkę. W razie potrzeby samodzielnie dokona naprawy lub oprawy książki.
5. Odnalazła i wypożyczyła z biblioteki potrzebną jej książkę i oddała w terminie, w niezniszczonym stanie.

POETA

Poeta to zuch, który pisze wiersze i potrafi rymować. Używa poprawnej polszczyzny oraz interesuje się poezją.

1. Stara się poprawnie mówić i pisać po polsku.
2. Lubi czytać wiersze, ma swojego ulubionego autora.
3. Układa rymowanki, okrzyki, życzenia na dowolne okazje.
4. Zaprezentował swoje wiersze. Umie przyjąć krytykę.
5. Zna postacie polskich poetów piszących dla dzieci i ich twórczość.

POETKA

Poetka to zuchenka, która pisze wiersze i potrafi rymować. Używa poprawnej polszczyzny oraz interesuje się poezją.

1. Stara się poprawnie mówić i pisać po polsku.
2. Lubi czytać wiersze, ma swojego ulubionego autora.
3. Układa rymowanki, okrzyki, życzenia na dowolne okazje.
4. Zaprezentowała swoje wiersze. Umie przyjąć krytykę.
5. Zna postacie polskich poetów piszących dla dzieci i ich twórczość.

BAJARZ

Bajarz to zuch, który lubi czytać bajki, umie je opowiadać i odczytywać przesłanie, jakie niosą.

1. Czyta baśnie, legendy, bajki; odnalazł w nich przesłanie.
2. Wymyślił i ciekawie opowiedział wartościową historię, ułożył własną bajkę.
3. Umie urozmaicić swoją opowieść na kilka sposobów.
4. Poznał legendy – odszukał w nich element prawdy.
5. Potrafi odnaleźć znaczenie archaizmów używanych w legendach i podaniach.

komentarz:

ad.1. Należy zwrócić zuchom uwagę na różnicę między bajkami, baśniami a legendami (każda legenda zawiera ziarno prawdy).

ad.3. Podczas opowiadania bajek używa drobnych rekwizytów, modeluje głos itd.

BAJARKA

Bajarka to zuchenka, która lubi czytać bajki, umie je opowiadać i odczytywać przesłanie, jakie niosą.

1. Czyta baśnie, legendy, bajki; odnalazła w nich przesłanie.
2. Wymyśliła i ciekawie opowiedziała wartościową historię, ułożyła własną bajkę.
3. Umie urozmaicić swoją opowieść na kilka sposobów.
4. Poznała legendy – odszukała w nich element prawdy.
5. Potrafi odnaleźć znaczenie archaizmów używanych w legendach i podaniach.

komentarz:

ad.1. Należy zwrócić zuchenkom uwagę na różnicę między bajkami, baśniami a legendami (każda legenda zawiera ziarnko prawdy).

ad.3. Podczas opowiadania bajek używa drobnych rekwizytów, modeluje głos itd.

OBIEŻYŚWIAT

Obieżyświat to zuch, który poznaje różnorodność kultur, ludzi i krajów, orientuje się na mapie świata.

1. „Odwiedził” kilka krajów – wie, jak żyją w nich ludzie, jaki mają kolor skóry, mowę, zwyczaje.
2. Wykonał, np. strój, zabawkę, potrawę charakterystyczną dla danego narodu.
3. Poznał podstawowe słowa w języku „odwiedzanych” krajów.
4. „Podróżując”, uczy się piosenek i piosenek związanych tematycznie z odwiedzanymi krajami.
5. Pokazał na mapie kontynenty i oceany.
6. Wskazał na mapie co najmniej jeden „odwiedzany” kraj, zna jego flagę, godło, stolicę i charakterystyczne punkty geograficzne.

komentarz:

Sprawność przeznaczona jest dla zuchów, które poznają świat, niekoniecznie wyjeżdżając z własnego kraju. Należy postarać się, aby wiadomości uzyskane przez zuchy wykraczały poza ogólnie znane fakty i stereotypy o poszczególnych państwach oraz ich mieszkańcach.

OBIEŻYŚWIAT

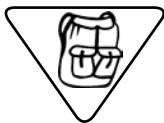
Obieżyświat to zuchenka, która poznaje różnorodność kultur, ludzi i krajów, orientuje się na mapie świata.

1. „Odwiedziła” kilka krajów – wie, jak żyją w nich ludzie, jaki mają kolor skóry, mowę, zwyczaje.
2. Wykonała, np. strój, zabawkę, potrawę charakterystyczną dla danego narodu.
3. Poznała podstawowe słowa w języku „odwiedzanych” krajów.
4. „Podróżując”, uczy się płaśów i piosenek związanych tematycznie z odwiedzanymi krajami.
5. Pokazała na mapie kontynenty i oceany.
6. Wskazała na mapie co najmniej jeden „odwiedzany” kraj, zna jego flagę, godło, stolicę i charakterystyczne punkty geograficzne.

komentarz:

Sprawność przeznaczona jest dla zuchenek, które poznają świat, niekoniecznie wyjeżdżając z własnego kraju. Należy postarać się, aby wiadomości uzyskane przez zuchenki wykraczały poza ogólnie znane fakty i stereotypy o poszczególnych państwach oraz ich mieszkańcach.

PODRÓŻNIK

Podróżnik to zuch, który lubi podróżować, wie, dokąd jedzie i co ciekawego można tam zobaczyć.

1. Czyta książki podróżnicze.
2. Poznał postać podróżnika lub badacza.
3. Wskazał na mapie trasę swojej podróży, zdobył informację o miejscu, które odwiedzi.
4. Podczas pobytu zebrał pamiątki, zdjęcia, informacje. Przedstawił je po powrocie w ciekawej formie.
5. Podróżował przynajmniej trzema różnymi środkami lokomocji.

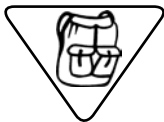
komentarz:

Sprawność przeznaczona jest dla zuchów podróżujących po Polsce i świecie. Ma zachęcić dzieci do świadomego poznawania nowych okolic.

Należy podkreślić, że sprawność zdobywać mogą zarówno dzieci wyjeżdżające z rodzicami na wakacje, jak też uczestnicy zielonych szkół.

Wyjazdy nie muszą być zagraniczne.

ad.2. Zuch może poznać podróżnika osobiście lub za pośrednictwem książek, ew. spotkań z podróżnikami w ramach imprez turystycznych.

PODRÓŻNICZKA

Podróżniczka to zuchenka, która lubi podróżować, wie, dokąd jedzie i co ciekawego można tam zobaczyć.

1. Czyta książki podróżnicze.
2. Poznała postać podróżnika lub badacza.
3. Wskazała na mapie trasę swojej podróży, zdobyła informację o miejscu, które odwiedzi.
4. Podczas pobytu zebrała pamiątki, zdjęcia, informacje. Przedstawiła je po powrocie w ciekawej formie.
5. Podróżowała przynajmniej trzema różnymi środkami lokomocji.

komentarz:

Sprawność przeznaczona jest dla zuchów podróżujących po Polsce i świecie. Ma zachęcić dzieci do świadomego poznawania nowych okolic.

Należy podkreślić, że sprawność zdobywać mogą zarówno dzieci wyjeżdżające z rodzicami na wakacje, jak też uczestnicy zielonych szkół.

Wyjazdy nie muszą być zagraniczne.

ad.2. Zuchenka może poznać podróżnika osobiście lub za pośrednictwem książek, ew. spotkań z podróżnikami w ramach imprez turystycznych.

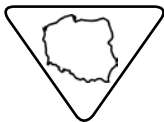
REGIONALNA

To zuch, który poznał wybrany region Polski. Zna jego najważniejsze legendy, miejsca i zwyczaje.

1. Zna zabytki, miejsca pamięci, ciekawostki danego regionu. Odwiedził w nim ważne miejsca.
2. Potrafi wskazać dany region na mapie Polski.
3. Poznał legendy danego regionu.
4. Zna regionalne święta. Jeśli to możliwe – weźmie udział w ich obchodach, przedstawi zwyczaje z nimi związane.
5. Zapoznał się z obyczajami danego regionu (np. potrawy, taniec, śpiew, gwara).
6. Wykonał element zdobnictwa lub stroju regionalnego.

komentarz:

Sprawność można zdobywać zarówno w swoim regionie, jak też poznając region, gdzie się jest na kolonii. Uwzględniając specyfikę danego terenu i jego kult, można zmodyfikować zadania tak, by pozwalały najpełniej zapoznać się z danym miejscem i jego mieszkańcami (ich historią, kulturą). Nazwa sprawności zależy od nazwy mieszkańców poznawanego regionu Polski, np. Góral, Kaszuba.

REGIONALNA

To zuchenka, która poznała wybrany region Polski. Zna jego najważniejsze legendy, miejsca i zwyczaje.

1. Zna zabytki, miejsca pamięci, ciekawostki danego regionu. Odwiedziła w nim ważne miejsca.
2. Potrafi wskazać dany region na mapie Polski.
3. Poznała legendy danego regionu.
4. Zna regionalne święta. Jeśli to możliwe – weźmie udział w ich obchodach, przedstawi zwyczaje z nimi związane.
5. Zapoznała się z obyczajami danego regionu (np. potrawy, taniec, śpiew, gwara).
6. Wykonała element zdobnictwa lub stroju regionalnego.

komentarz:

Sprawność można zdobywać zarówno w swoim regionie, jak też poznając region, gdzie się jest na kolonii. Uwzględniając specyfikę danego terenu i jego kultury, można zmodyfikować zadania tak, by pozwalały najpełniej zapoznać się z danym miejscem i jego mieszkańcami (ich historią, kulturą). Nazwa sprawności zależy od nazwy mieszkańców poznawanego regionu Polski, np. Góralka, Kaszubka.

ASTRONOM

*Astronom to zuch, który obserwuje niebo,
zna zjawiska astronomiczne.*

1. Pogłębił swoją wiedzę astronomiczną (np. był w planetarium, obejrzał film, przeczytał książkę o gwiazdach).
2. Zna postać Mikołaja Kopernika i wie, czego dokonał. Potrafi wymienić kilku wielkich astronomów w historii.
3. Obserwował niebo. Umie wskazać Gwiazdę Polarną i kilka gwiazdozbiorów.
4. Wie, co to jest Układ Słoneczny, Słońce i Księżyc.
5. Korzystał z mapy nieba, przy jej pomocy odszukał gwiazdozbiory.
6. Zna podstawowe terminy astronomiczne (mgławica, orbita, kometa, meteor, lata świetlne, asteroidy itp.).

komentarz:

Podczas zbiórek warto używać mapy nieba.

ad.4. We wrześniu 2006 ogłoszono, że Pluton nie jest planetą.

ASTRONOM

Astronom to zuchenka, która obserwuje niebo, zna zjawiska astronomiczne.

1. Pogłębiła swoją wiedzę astronomiczną (np. była w planetarium, obejrzała film, przeczytała książkę o gwiazdach).
2. Zna postać Mikołaja Kopernika i wie, czego dokonał. Potrafi wymienić kilku wielkich astronomów w historii.
3. Obserwowała niebo. Umie wskazać Gwiazdę Polarną i kilka gwiazdozbiorów.
4. Wie, co to jest Układ Słoneczny, Słońce i Księżyc.
5. Korzystała z mapy nieba, przy jej pomocy odszukała gwiazdozbiory.
6. Zna podstawowe terminy astronomiczne (mgławica, orbita, kometa, meteor, lata świetlne, asteroidy itp.).

komentarz:

Podczas zbiórek warto używać mapy nieba.

ad.4. We wrześniu 2006 ogłoszono, że Pluton nie jest planetą.

OBSERWATOR

Obserwator to zuch, który jest spostrzegawczy i uważnie obserwuje świat wokół siebie. Potrafi dostrzec rzeczy, których inni nie zauważają.

1. Umie obserwować: znalazł nieprawidłowości w ubiorze, rysunkach, swoim otoczeniu.
2. Szczegółowo zapamiętuje sytuacje. Po upływie czasu potrafi je prawidłowo odtworzyć.
3. Odczytał ślady pozostawione na śniegu, miękkim gruncie, w trawie.
4. Ćwiczy zmysły.

komentarz:

ad.4. Ćwicząc zmysły, np. dotrze do celu z zamkniętymi oczami, po zapachu, dźwięku; odszuka schowaną wiadomość, rozróżnia smaki, rozpoznaje przedmioty po dotyku.

OBSERWATORKA

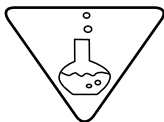
Obserwatorka to zuchenka, która jest spostrzegawcza i uważnie obserwuje świat wokół siebie. Potrafi dostrzec rzeczy, których inni nie zauważają.

1. Umie obserwować: znalazła nieprawidłowości w ubiorze, rysunkach, swoim otoczeniu.
2. Szczegółowo zapamiętuje sytuacje. Po upływie czasu potrafi je prawidłowo odtworzyć.
3. Odczytała ślady pozostawione na śniegu, miękkim gruncie, w trawie.
4. Ćwiczy zmysły.

komentarz:

ad.4. Ćwicząc zmysły, np. dotrze do celu z zamkniętymi oczami, po zapachu, dźwięku; odszuka schowaną wiadomość, rozróżnia smaki, rozpoznaje przedmioty po dotyku.

DOŚWIADCZALSKI

Doświadczalski to zuch, który próbuje zrozumieć zjawiska zachodzące w otaczającym go świecie, nie boi się przeprowadzać potrzebnych doświadczeń naukowych.

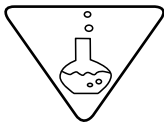
1. Szuka odpowiedzi na pytania dotyczące otaczającego go świata.
2. Przeprowadził w bezpieczny sposób doświadczenie naukowe.
3. Posługuje się przyrządami pomiarowymi. Używa fachowego słownictwa związanego z eksperymentem.
4. Odnalazł dorosłego specjalistę, który zweryfikował jego badania.
5. Zna historie kilku wynalazków, postaci znanych wynalazców, badaczy.

komentarz:

ad.1. Dzieci z natury poszukują odpowiedzi na nurtujące je pytania (np. dlaczego morze jest słone, dlaczego żarówka świeci). Trzeba pomóc im w tych poszukiwaniach, pokazać, że wiedzę czerpie się z różnych źródeł (czasopisma, Internet, książki, rozmowy ze specjalistami, wystawy, programy telewizyjne).

ad.2. Należy zwrócić uwagę na przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny podczas wykonywania wszelkiego rodzaju eksperymentów.

ad.4. Specjalistą w danej dziedzinie może być nauczyciel danego przedmiotu lub rodzic zajmujący się profesjonalnie daną dziedziną.

DOŚWIADCZALSKA

Doświadczalska to zuchenka, która próbuje zrozumieć zjawiska zachodzące w otaczającym ją świecie, nie boi się przeprowadzać potrzebnych doświadczeń naukowych.

1. Szuka odpowiedzi na pytania dotyczące otaczającego ją świata.
2. Przeprowadziła w bezpieczny sposób doświadczenie naukowe.
3. Posługuje się przyrządami pomiarowymi. Używa fachowego słownictwa związanego z eksperymentem.
4. Odnalazła dorosłego specjalistę, który zweryfikował jej badania.
5. Zna historie kilku wynalazków, postaci znanych wynalazców, badaczy.

komentarz:

ad.1. Dzieci z natury poszukują odpowiedzi na nurtujące je pytania (np. dlaczego morze jest słone, dlaczego żarówka świeci). Trzeba pomóc im w tych poszukiwaniach, pokazać, że wiedzę czerpie się z różnych źródeł (czasopisma, Internet, książki, rozmowy ze specjalistami, wystawy, programy telewizyjne).

ad.2. Należy zwrócić uwagę na przestrzeganie zasad bezpieczeństwa i higieny podczas wykonywania wszelkiego rodzaju eksperymentów.

ad.4. Specjalistą w danej dziedzinie może być nauczyciel danego przedmiotu lub rodzic zajmujący się profesjonalnie daną dziedziną.

LINGWISTA

Lingwista to zuch, który umie porozumieć się w obcym języku.

1. Napisał krótki tekst w języku obcym.
2. Potrafi powiedzieć w języku obcym kilka zdań o sobie.
Rozumie podstawowe zwroty, odpowie na proste pytania.
3. Przeczytał ze zrozumieniem fragment tekstu w języku obcym.
4. Wie, w jakich krajach używa się języka, którego się uczy.
5. Zna płąs lub piosenkę w języku obcym.

komentarz:

Poziom realizacji wymagań należy dopasować do stopnia zaawansowania w nauce języka obcego.

LINGWISTKA

Lingwistka to zuchenka, która umie porozumieć się w obcym języku.

1. Napisała krótki tekst w języku obcym.
2. Potrafi powiedzieć w języku obcym kilka zdań o sobie.
Rozumie podstawowe zwroty, odpowie na proste pytania.
3. Przeczytała ze zrozumieniem fragment tekstu w języku obcym.
4. Wie, w jakich krajach używa się języka, którego się uczy.
5. Zna płąs lub piosenkę w języku obcym.

komentarz:

Poziom realizacji wymagań należy dopasować do stopnia zaawansowania w nauce języka obcego.

ŁAMIGŁOWA

Łamigłowa to zuch, który rozwiązuje różnego rodzaju łamigłówki, potrafi tworzyć własne.

1. Zna kilka zuchowych szyfrów, umie się nimi posługiwać.
2. Lubi rozwiązywać zadania matematyczne, ortograficzne, przyrodnicze i inne.
3. Poszukuje łamigłówek dla dzieci.
4. Wymyśla własne rebusy, krzyżówki, łamigłówki lub gry planszowe.
5. Wytłumaczył innym rozwiązanie problemu lub zadania.

ŁAMIGŁOWA

Łamigłowa to zuchotka, która lubi rozwiązywać różnego rodzaju łamigłówki, potrafi tworzyć własne.

1. Zna kilka zuchowych szyfrów, umie się nimi posługiwać.
2. Lubi rozwiązywać zadania matematyczne, ortograficzne, przyrodnicze i inne.
3. Poszukuje łamigłówek dla dzieci.
4. Wymyśla własne rebusy, krzyżówki, łamigłówki lub gry planszowe.
5. Wytłumaczyła innym rozwiązanie problemu lub zadania.

BAJTEK

Bajtek to zuch, który umie obsługiwać komputer, wykorzystując go nie tylko do zabaw.

1. Korzysta z komputera z umiarem, pamiętając o swoim zdrowiu (odpowiednia postawa, odległość, czas).
2. Obsługuje kilka programów użytkowych.
3. Wykorzystuje komputer do nauki, korzysta z programów edukacyjnych.
4. Przy pomocy komputera sprawił komuś miłą niespodziankę.
5. Umie obsługiwać urządzenia peryferyjne (drukarka, skaner, nagrywarka itp.).

komentarz:

ad.1. Korzystanie z umiarem oznacza niezaniechanie swoich obowiązków oraz kontaktów z innymi.

ad.2. Takich jak np. edytor tekstu, program graficzny, odtwarzacz muzyki itd.

BAJTEK

Bajtek to zuchenka, która umie obsługiwać komputer, wykorzystując go nie tylko do zabaw.

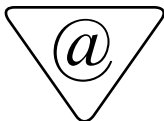

1. Korzysta z komputera z umiarem, pamiętając o swoim zdrowiu (odpowiednia postawa, odległość, czas).
2. Obsługuje kilka programów użytkowych.
3. Wykorzystuje komputer do nauki, korzysta z programów edukacyjnych.
4. Przy pomocy komputera sprawiła komuś miłą niespodziankę.
5. Umie obsługiwać urządzenia peryferyjne (drukarka, skaner, nagrywarka itp.).

komentarz:

ad.1. Korzystanie z umiarem oznacza niezaniechanie swoich obowiązków oraz kontaktów z innymi.

ad.2. Takich jak np. edytor tekstu, program graficzny, odtwarzacz muzyki itd.

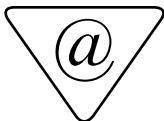
INTERNAUTA

Internauta to zuch, który umie wyszukać w Internecie potrzebne informacje, wykorzystuje Internet do kontaktu z innymi, omija pułapki związane z siecią.

1. Wyszukał w sieci potrzebne informacje na dany temat. Przeniósł je do pamięci komputera.
2. Zna zagrożenia istniejące w sieci (np. wirusy, robaki itp.). Wie, jak bronić przed nimi komputer.
3. Skontaktował się przez Internet z drużynowym, przybocznym lub zuchem.
4. Wie, co to są prawa autorskie.
5. Zna zasady bezpiecznego korzystania z Internetu (nie podaje swoich danych, nie otwiera plików z nieznanego źródła, jest ostrożny przy kontaktach z obcymi w sieci itd.).

komentarz:

ad.4. Istotne jest uświadomienie zuchowi, że autorzy – twórcy dzieł – posiadają swoje prawa. Nielegalne jest więc np. ściąganie wypracowań z Internetu.

INTERNAUTKA

Internautka to zuchenka, która umie wyszukać w Internecie potrzebne informacje, wykorzystuje Internet do kontaktu z innymi, omija pułapki związane z siecią.

1. Wyszukała w sieci potrzebne informacje na dany temat. Przeniosła je do pamięci komputera.
2. Zna zagrożenia istniejące w sieci (np. wirusy, robaki itp.). Wie, jak bronić przed nimi komputer.
3. Skontaktowała się przez Internet z drużynową, przyboczną lub zuchem.
4. Wie, co to są prawa autorskie.
5. Zna zasady bezpiecznego korzystania z Internetu (nie podaje swoich danych, nie otwiera plików z nieznanego źródła, jest ostrożna przy kontaktach z obcymi w sieci itd.).

komentarz:

ad.4. Istotne jest uświadomienie zuchence, że autorzy – twórcy dzieł – posiadają swoje prawa. Nielegalne jest więc np. ściąganie wypracowań z Internetu.

DZIENNIKARZ

Dziennikarz to zuch, który pisze krótkie teksty o charakterze informacyjnym, potrafi rzetelnie opisać dane zdarzenie.

1. Zna podstawowe formy wypowiedzi dziennikarskiej (artykuł prasowy, fotografia, audycja radiowa, film dokumentalny).
2. Interesuje się ciekawymi wydarzeniami w Polsce, na świecie lub w swoim otoczeniu.
3. Opisał starannie i bez błędów zaobserwowane zdarzenie i opublikował swój tekst (gazetka gromady, gabłota, kronika).
4. Zebrał informacje dotyczące wybranej osoby i przeprowadził z nią wywiad. Napisany tekst oddał do autoryzacji.
5. W swojej pracy wykorzystuje różne sposoby pozyskiwania informacji i materiałów (notuje, nagrywa, fotografuje, szuka w Internecie).

komentarz:

ad.2. Zuch powinien oglądać programy informacyjne w obecności kogoś, kto będzie na bieżąco tłumaczył zaobserwowane zdarzenia i chronił przed drastycznymi scenami.

DZIENNIKARKA

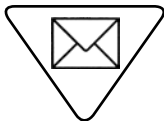
Dziennikarka to zuchenka, która pisze krótkie teksty o charakterze informacyjnym, potrafi rzetelnie opisać dane zdarzenie.

1. Zna podstawowe formy wypowiedzi dziennikarskiej (artykuł prasowy, fotografia, audycja radiowa, film dokumentalny).
2. Interesuje się ciekawymi wydarzeniami w Polsce, na świecie lub w swoim otoczeniu.
3. Opisała starannie i bez błędów zaobserwowane zdarzenie i opublikowała swój tekst (gazetka gromady, gablota, kronika).
4. Zebrała informacje dotyczące wybranej osoby i przeprowadziła z nią wywiad. Napisany tekst oddała do autoryzacji.
5. W swojej pracy wykorzystuje różne sposoby pozyskiwania informacji i materiałów (notuje, nagrywa, fotografuje, szuka w Internecie).

komentarz:

ad.2. Zuchenka powinna oglądać programy informacyjne w obecności kogoś, kto będzie na bieżąco tłumaczył zaobserwowane zdarzenia i chronił przed drastycznymi scenami.

KORESPONDENT

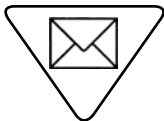
Korespondent to zuch, który nawiązuje i utrzymuje kontakt na odległość z drugą osobą. Potrafi zaadresować list, wysłać paczkę.

1. Pisze starannie i poprawnie, zna podstawowe zwroty grzecznościowe i urzędowe, wie jak ich użyć.
2. Ułożył kilka tekstów na różne okazje, napisał je na własnoręcznie wykonanej kartce lub papeterii.
3. Napisał, poprawnie zaadresował i wysłał różne rodzaje listów. Potrafi obsługiwać pocztę elektroniczną.
4. Załatwił na poczcie sprawę np. nadał paczkę, kupił znaczki.
5. Rozpoczął korespondencję lub odpowiedział na list – stara się podtrzymywać kontakt.

komentarz:

ad.2. Np. życzenia imieninowe, urodzinowe, podziękowanie za coś.

ad.5. Stałość korespondencji jest istotnym czynnikiem zdobywania sprawności.

KORESPONDENTKA

Korespondentka to zuchenka, która nawiązuje i utrzymuje kontakt na odległość z drugą osobą. Potrafi zaadresować list, wysłać paczkę.

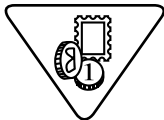

1. Pisze starannie i poprawnie, zna podstawowe zwroty grzecznościowe i urzędowe, wie jak ich użyć.
2. Ułożyła kilka tekstów na różne okazje, napisała je na własnoręcznie wykonanej kartce lub papeterii.
3. Napisała, poprawnie zaadresowała i wysłała różne rodzaje listów. Potrafi obsługiwać pocztę elektroniczną.
4. Załatwiła na pocztę sprawę np. nadała paczkę, kupiła znaczki.
5. Rozpoczęła korespondencję lub odpowiedziała na list – stara się podtrzymywać kontakt.

komentarz:

ad.2. Np. życzenia imieninowe, urodzinowe, podziękowanie za coś.

ad.5. Stałość korespondencji jest istotnym czynnikiem zdobywania sprawności.

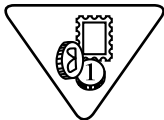
KOLEKCJONER

Kolekcjoner to zuch, który zbiera przedmioty związane ze swoją pasją. Opiekuje się swoim zbiorem i ciekawie o nim opowiada.

1. Ma swoją pasję, gromadzi zbiory z nią związane. Starannie je przechowuje. Opisał swoją kolekcję.
2. Zaprezentował swoje eksponaty, ciekawie o nich opowiedział.
3. Zdobywa informacje o kolekcjonowanych rzeczach, czerpiąc wiedzę z różnorodnych źródeł.
4. Używa „narzędzi” potrzebnych w pracy kolekcjonera.
5. Poszerza swój zbiór o kolejne eksponaty – prowadzi wymianę z innymi zbieraczami.

komentarz:

ad.5. Przy cennych zbiorach zuchy powinny uzyskać zgodę rodziców na wymianę.

KOLEKCJONERKA

Kolekcjonerka to zuchenka, która zbiera przedmioty związane ze swoją pasją. Opiekuje się swoim zbiorem i ciekawie o nim opowiada.

1. Ma swoją pasję, gromadzi zbiory z nią związane. Starannie je przechowuje. Opisała swoją kolekcję.
2. Zaprezentowała swoje eksponaty, ciekawie o nich opowiedziała.
3. Zdobywa informacje o kolekcjonowanych rzeczach, czerpiąc wiedzę z różnorodnych źródeł.
4. Używa „narzędzi” potrzebnych w pracy kolekcjonera.
5. Poszerza swój zbiór o kolejne eksponaty – prowadzi wymianę z innymi zbieraczami.

komentarz:

ad.5. Przy cennych zbiorach zuchenki powinny uzyskać zgodę rodziców na wymianę.

MAŁY EUROPEJCZYK

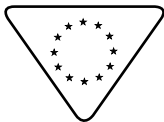
Mały Europejczyk to zuch, który poznaje kraje Europy, ich zwyczaje i kulturę.

1. Wie, czym jest Unia Europejska i rozpoznaje jej podstawowe symbole.
2. Zna podstawowe zwroty w co najmniej 5 językach europejskich (w tym jeden spoza UE).
3. Zna kilka zwyczajów lub świąt charakterystycznych dla kultury dwóch krajów europejskich, w tym jednego spoza UE.
4. Potrafi wymienić kilku sławnych współczesnych Europejczyków. Potrafi powiedzieć, czym się zajmowali/zajmują, czym się wsławili/czemu są słynni i z jakiego kraju pochodzili/pochodzą.

komentarz:

Należy zwrócić uwagę, żeby pojęcia „Europa” nie utożsamiać z Unią Europejską. Kraje nie będące członkami UE są często pomijane w szkolnych konkursach oraz relacjach mediów, a ich kultury są równie ciekawe i warto zainteresować nimi dzieci.

ad.4. Ważne, by były to postacie mądre i wartościowe.

MAŁA EUROPEJKA

Mała Europejka to zuchotka, która poznaje kraje Europy, ich zwyczaje i kulturę.

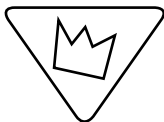

1. Wie, czym jest Unia Europejska i rozpoznaje jej podstawowe symbole.
2. Zna podstawowe zwroty w co najmniej 5 językach europejskich (w tym jeden spoza UE).
3. Zna kilka zwyczajów lub świąt charakterystycznych dla kultury dwóch krajów europejskich, w tym jednego spoza UE.
4. Potrafi wymienić kilku sławnych współczesnych Europejczyków. Potrafi powiedzieć, czym się zajmowali/zajmują, czym się wstawili/czemu są słynni i z jakiego kraju pochodzili/pochodzą.

komentarz:

Należy zwrócić uwagę, żeby pojęcia „Europa” nie utożsamiać z Unią Europejską. Kraje nie będące członkami UE są często pomijane w szkolnych konkursach oraz relacjach mediów, a ich kultury są równie ciekawe i warto zainteresować nimi dzieci.

ad.4. Ważne, by były to postacie mądre i wartościowe.

HISTORYK

Historyk to zuch, który poznaje historię Polski.

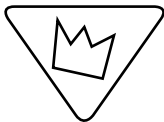
1. Poznał postać ważną dla historii Polski i określił okres, w którym żyła.
2. Odwiedził miejsce związane z historią Polski.
3. Wie, jak powstał hymn państwowy, zna legendę o powstaniu godła i państwa polskiego.
4. Potrafi uporządkować w kolejności najważniejsze wydarzenia z historii Polski.
5. Wie, skąd można czerpać informacje dotyczące historii.

komentarz:

Należy zainteresować dzieci także historią nowszą, zachęcając je do poszukiwań we własnej rodzinie czy okolicy. Jeśli to możliwe, warto odwiedzić z zuchami miejsca takie jak archiwum czy muzeum historyczne.

ad.4. Zuch (w zależności od wieku!) potrafi uporządkować wydarzenia od początków państwowości do współczesności, takie jak Chrzest Polski, Zjazd Gnieźnieński, koronacja Bolesława Chrobrego, rozbiórka dzielnicowa, bitwa pod Grunwaldem, hołd pruski, rozbiory, powstanie listopadowe, powstanie styczniowe, I wojna światowa, II wojna światowa, Powstanie Warszawskie, przełom roku 1989.

ad.5. Przeprowadził własne poszukiwania, odwiedzając bibliotekę, czytając książki i czasopisma, oglądając programy edukacyjne, słuchając audycji i przeszukując zasoby Internetu oraz rozmawiając ze świadkami wydarzeń.

HISTORYCZKA

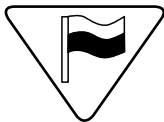
Historyczka to zuchenka, która poznaje historię Polski.

1. Poznała postać ważną dla historii Polski i określiła okres, w którym żyła.
2. Odwiedziła miejsce związane z historią Polski.
3. Wie, jak powstał hymn państwowy, zna legendę o powstaniu godła i państwa polskiego.
4. Potrafi uporządkować w kolejności najważniejsze wydarzenia z historii Polski.
5. Wie, skąd można czerpać informacje dotyczące historii.

komentarz:

Należy zainteresować dzieci także historią nowszą, zachęcając je do poszukiwań we własnej rodzinie czy okolicy. Jeśli to możliwe, warto odwiedzić z zuchenkami miejsca takie jak archiwum czy muzeum historyczne.
ad.4. Zuchenka (w zależności od wieku!) potrafi uporządkować wydarzenia od początków państwowości do współczesności, takie jak Chrzest Polski, Zjazd Gnieźnieński, koronacja Bolesława Chrobrego, rozbięcie dzielnicowe, bitwa pod Grunwaldem, hołd pruski, rozbiory, powstanie listopadowe, powstanie styczniowe, I wojna światowa, II wojna światowa, Powstanie Warszawskie, przełom roku 1989.
ad.5. Przeprowadziła własne poszukiwania, odwiedzając bibliotekę, czytając książki i czasopisma, oglądając programy edukacyjne, słuchając audycji i przeszukując zasoby Internetu oraz rozmawiając ze świadkami wydarzeń.

STRAŻNIK PAMIĘCI NARODOWEJ

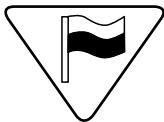
Strażnik pamięci narodowej to zuch, który kultywuje tradycje narodowe.

1. Pamięta o ważnych wydarzeniach z dziejów Polski, wie, jakie święta są z nimi związane.
2. W swojej okolicy wskazał miejsca związane z walką o niepodległość.
3. Zostawił ślad swojej obecności w miejscu pamięci narodowej (np. posprzątał, złożył kwiaty, zapalił znicz).
4. Zna patriotyczne pieśni i wiersze.
5. Zachęcił innych do obchodów święta narodowego (np. wykonał plakat, zadbał o powieszenie flagi państwowej itp.).

komentarz:

ad.1. Ważne wydarzenia w dziejach Polski to na pewno Odzyskanie Niepodległości i Uchwalenie Konstytucji 3 Maja. Poziom sprawności w dużej mierze zależy od wieku i predyspozycji zucha. Należy o tym pamiętać, decydując o ilości omawianych wydarzeń, odwiedzanych miejsc, pieśni i wierszy.

ad.2. Warto, by zuch wziął udział w spotkaniach z seniorem, uczestnikiem walk o niepodległość, także z czasów PRL.

STRAŻNICZKA PAMIĘCI NARODOWEJ

*Strażniczka pamięci narodowej to zuchenka,
która kultywuje tradycje narodowe.*

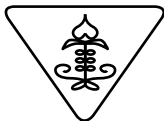

1. Pamięta o ważnych wydarzeniach z dziejów Polski, wie, jakie święta są z nimi związane.
2. W swojej okolicy wskazała miejsca związane z walką o niepodległość.
3. Zostawiła ślad swojej obecności w miejscu pamięci narodowej (np. posprzątała, złożyła kwiaty, zapaliła znicz).
4. Zna patriotyczne pieśni i wiersze.
5. Zachęciła innych do obchodów święta narodowego (np. wykonała plakat, zadbała o powieszenie flagi państwowej itp.).

komentarz:

ad.1. Ważne wydarzenia w dziejach Polski to na pewno Odzyskanie Niepodległości i Uchwalenie Konstytucji 3 Maja. Poziom sprawności w dużej mierze zależy od wieku i predyspozycji zuchenki. Należy o tym pamiętać, decydując o ilości omawianych wydarzeń, odwiedzanych miejsc, pieśni i wierszy.

ad.2. Warto, by zuchenka wzięła udział w spotkaniach z seniorem, uczestnikiem walk o niepodległość, także z czasów PRL.

ETNOGRAF

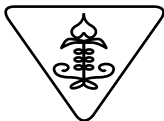
Etnograf to zuch, który wie, że kulturę polską tworzyli ludzie należący do różnych narodów. Poszerza swoje wiadomości dotyczące wybranej mniejszości narodowej.

1. Wie, jaka mniejszość narodowa lub etniczna zamieszkiwała dany teren.
2. Odnalazł znak obecności mniejszości narodowej lub etnicznej i udokumentował to.
3. Nauczył się piosenki lub kilku słów w języku wybranej mniejszości.
4. Poznał zwyczaje lub elementy kultury wybranej mniejszości narodowej.
5. Jeśli to możliwe, nawiąże kontakt z przedstawicielem mniejszości narodowej.

komentarz:

Jest to sprawność przeznaczona zarówno dla gromad, które działają na terenie zamieszkałym przez mniejszości narodowe lub etniczne, w miejscu, gdzie w przeszłości współistniały kultury, jak też dla tych gromad, które w takim miejscu znajdują się tylko czasowo (jadą na kolonię czy zimowisko). Mniejszość narodowa to grupa obywateli polskich, definiująca siebie jako przynależną do innej niż polska narodowości, która to grupa ma poza Polską kraj – ojczyznę (np. Niemcy, Litwini, Białorusini, Żydzi, Ukraińcy itp.) lub grupa, która nie ma poza Polską kraju – ojczyzny (np. Łemkowie).

Dla zuchów należących do mniejszości sugerowane jest zdobywanie sprawności wnuczka ze szczególnym uwzględnieniem niezwykłych korzeni rodzinnych.
ad.2. Udokumentował, czyli np. zrobił zdjęcie, dokładnie przerysował, opisał.

ETNOGRAF

Etnograf to zuchenka, która wie, że kulturę polską tworzyli ludzie należący do różnych narodów. Poszerza swoje wiadomości dotyczące wybranej mniejszości narodowej.

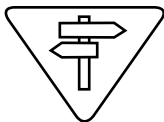

1. Wie, jaka mniejszość narodowa lub etniczna zamieszkiwała dany teren.
2. Odnalazła znak obecności mniejszości narodowej lub etnicznej i udokumentowała to.
3. Nauczyła się piosenki lub kilku słów w języku wybranej mniejszości.
4. Poznała zwyczaje lub elementy kultury wybranej mniejszości narodowej.
5. Jeśli to możliwe, nawiąże kontakt z przedstawicielem mniejszości narodowej.

komentarz:

Jest to sprawność przeznaczona zarówno dla gromad, które działają na terenie zamieszkałym przez mniejszości narodowe lub etniczne, w miejscu, gdzie w przeszłości współistniały kultury, jak też dla tych gromad, które w takim miejscu znajdują się tylko czasowo (jadą na kolonię czy zimowisko). Mniejszość narodowa to grupa obywateli polskich, definiująca siebie jako przynależną do innej niż polska narodowości, która to grupa ma poza Polską kraj – ojczyznę (np. Niemcy, Litwini, Białorusini, Żydzi, Ukraińcy itp.) lub grupa, która nie ma poza Polską kraju – ojczyzny (np. Łemkowie). Dla zuchenek należących do mniejszości sugerowane jest zdobywanie sprawności wnuczki ze szczególnym uwzględnieniem niezwykłych korzeni rodzinnych.

ad.2. Udokumentowała, czyli np. zrobiła zdjęcie, dokładnie prze-rysowała, opisała.

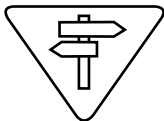
WSKAZIDROGA

Wskazidroga to zuch, który zna swoją najbliższą okolicę i orientuje się w terenie, umiejętnie korzystając z map, planów.

1. Posługuje się planem miasta – wskazał drogę do wybranego punktu.
2. W swojej okolicy zna drogę do ważnych miejsc (np. do apteki, biblioteki, sklepu, kościoła, na dworzec).
3. Odwiedził interesujące miejsca w swojej okolicy i zna ciekawostki z nimi związane.
4. Wie, w jaki sposób dotrzeć do własnego domu z różnych miejsc. Potrafi skorzystać z transportu publicznego (sprawdził rozkład jazdy, kupił bilet). Poruszając się po ulicy, pamięta o zasadach bezpieczeństwa.

komentarz:

ad.4. W przypadku miejscowości nie posiadających komunikacji wewnętrznej, należy zwrócić uwagę na korzystanie z PKS i PKP.

WSKAZIDROGA

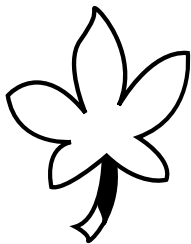
Wskazidroga to zuchenka, która zna swoją najbliższą okolicę i orientuje się w terenie, umiejętnie korzystając z map, planów.

1. Posługuje się planem miasta – wskazała drogę do wybranego punktu.
2. W swojej okolicy zna drogę do ważnych miejsc (np. do apteki, biblioteki, sklepu, kościoła, na dworzec).
3. Odwiedziła interesujące miejsca w swojej okolicy i zna ciekawostki z nimi związane.
4. Wie, w jaki sposób dotrzeć do własnego domu z różnych miejsc. Potrafi skorzystać z transportu publicznego (sprawdziła rozkład jazdy, kupiła bilet). Poruszając się po ulicy, pamięta o zasadach bezpieczeństwa.

komentarz:

ad.4. W przypadku miejscowości nie posiadających komunikacji wewnętrznej, należy zwrócić uwagę na korzystanie z PKS i PKP.

Symbolizuje rozwój zucha związany z poznawaniem przyrody, odkrywaniem jej praw, zachęcaniem dziecka do opieki nad nią oraz kształtowaniem nawyków ekologicznych.

komentarz:

Poznawanie przyrody i jej praw oraz powrót do autentycznego puszczaństwa są w tym kolorze rozumiane zgodnie z wskazówkami Roberta Baden-Powella. Te zachowania mają prowadzić do poznania mądrości Boga, Stwórcy świata.

** obserwuję*

*** poznaję i opiekuję się*

**** chronię i korzystam*

GWIAZDKI

1. Obserwuje przyrodę w najbliższym otoczeniu. Potrafi dostrzec zachodzące w niej zmiany.
2. Był z gromadą w lesie, na łące, w parku. Dostrzega różnorodność roślin i zwierząt.
3. Nie niszcząc przyrody, wykonał majsterkę z darów lasu.

1. Stara się tropić życie przyrody.
2. Umie przygotować się do wycieczki.
3. Podjął się pożytecznej pracy na rzecz środowiska.
4. Opiekuje się zwierzęciem lub rośliną.

1. Umie zachować się w lesie.
2. Potrafi dostrzec walory i potrzeby przyrody. Pomaga przyrodzie zgodnie z jej potrzebami.
3. Stara się żyć w sposób ekologiczny.

komentarz:

**** pkt.2 Walory przyrody to np. pomniki przyrody, dary lasu i rośliny chronione itp.*

**** pkt.3 Szczególnie ważna jest zmiana sposobu myślenia, wykonywanie prostych działań ekologicznych, wprowadzanie przyjaznych środowisku rozwiązań.*

** obserwuję*

*** poznaję i opiekuję się*

**** chronię i korzystam*

GWIAZDKI

1. Obserwuje przyrodę w najbliższym otoczeniu. Potrafi dostrzec zachodzące w niej zmiany.
2. Była z gromadą w lesie, na łące, w parku. Dostrzega różnorodność roślin i zwierząt.
3. Nie niszcząc przyrody, wykonała majsterkę z darów lasu.

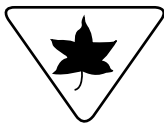
1. Stara się tropić życie przyrody.
2. Umie przygotować się do wycieczki.
3. Podjęła się pozytywnej pracy na rzecz środowiska.
4. Opiekuje się zwierzęciem lub rośliną.

1. Umie zachować się w lesie.
2. Potrafi dostrzec walory i potrzeby przyrody. Pomaga przyrodzie zgodnie z jej potrzebami.
3. Stara się żyć w sposób ekologiczny.

komentarz:

**** pkt.2 Walory przyrody to np. pomniki przyrody, dary lasu i rośliny chronione itp.*

**** pkt.3 Szczególnie ważna jest zmiana sposobu myślenia, wykonywanie prostych działań ekologicznych, wprowadzanie przyjaznych środowisku rozwiązań.*

PRZYRODNIK

Przyrodnik to zuch, który odkrywa przyrodę. Uczy się ją obserwować i dostrzegać jej piękno.

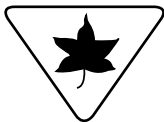
1. Poznaje piękno i tajemnice przyrody.
2. Odnalazł zwierzę w jego środowisku naturalnym.
3. Rozpoznał podstawowe gatunki roślin.
4. Szanuje przyrodę. Wie, jakie zachowania są szkodliwe dla środowiska.
5. Umie posługiwać się przewodnikiem przyrodniczym.
6. Wie, po co są tworzone parki narodowe. Wskazał na mapie co najmniej dwa z polskich parków narodowych i wymienił kilka gatunków roślin i zwierząt chronionych.

komentarz:

ad.1. Np. wzrost roślin, bieg rzeki i inne zmiany zachodzące w przyrodzie. Podczas poznawania świata przyrody należy zwrócić zuchom uwagę nie tylko na rośliny i ssaki, ale również owady. Dzieci potrafią być czasem wobec nich okrutne.

ad.3. Np. kilka drzew, ziół i kwiatów.

ad.5. Przewodnik przyrodniczy to pozycja popularnonaukowa zawierająca zdjęcia roślin i zwierząt z krótkimi opisami.

PRZYRODNICZKA

Przyrodniczka to zuchenka, która odkrywa przyrodę. Uczy się ją obserwować i dostrzegać jej piękno.

1. Poznaje piękno i tajemnice przyrody.
2. Odnalazła zwierzę w jego środowisku naturalnym.
3. Rozpoznała podstawowe gatunki roślin.
4. Szanuje przyrodę. Wie, jakie zachowania są szkodliwe dla środowiska.
5. Umie posługiwać się przewodnikiem przyrodniczym.
6. Wie, po co są tworzone parki narodowe. Wskazała na mapie co najmniej dwa z polskich parków narodowych i wymieniła kilka gatunków roślin i zwierząt chronionych.

komentarz:

ad.1. Np. wzrost roślin, bieg rzeki i inne zmiany zachodzące w przyrodzie. Podczas poznawania świata przyrody należy zwrócić zuchenkom uwagę nie tylko na rośliny i ssaki, ale również owady. Dzieci potrafią być czasem wobec nich okrutne.

ad.3. Np. kilka drzew, ziół i kwiatów.

ad.5. Przewodnik przyrodniczy to pozycja popularnonaukowa zawierająca zdjęcia roślin i zwierząt z krótkimi opisami.

WIEWIÓR

Wiewiór to zuch, który poznał przyrodę w swoim mieście. Interesuje się jego parkami i zamieszkującymi je zwierzętami.

1. Zna parki w swojej okolicy. Wie, jak do nich trafić i jak się w nich zachować.
2. Wie, jakie zwierzęta żyją w parku (gryzonie, owady, ptaki).
3. Wie, jakie drzewa rosną w wybranym parku. Zwraca uwagę na gniazda, dziuple, „schowki”.
4. Zatrośczył się o swój park.

komentarz:

ad.4. Np. posprzątanie, przygotowanie tabliczek informacyjnych, naprawienie ławki, założenie karmnika.

WIEWIÓRKA

Wiewiórka to zuchotka, która poznała przyrodę w swoim mieście. Interesuje się jego parkami i zamieszkującymi je zwierzętami.

1. Zna parki w swojej okolicy. Wie, jak do nich trafić i jak się w nich zachować.
2. Wie, jakie zwierzęta żyją w parku (gryzonie, owady, ptaki).
3. Wie, jakie drzewa rosną w wybranym parku. Zwraca uwagę na gniazda, dziuple, „schowki”.
4. Zatroszczyła się o swój park.

komentarz:

ad.4. Np. posprzątanie, przygotowanie tabliczek informacyjnych, założenie karmnika.

PRZYJACIEL LASU

Przyjaciel lasu to zuch, który często odwiedza las, umie się w nim zachować, nie niszczy go, nie boi się w nim przebywać i chce poznawać jego tajemnice.

1. Często przebywa w lesie podczas spacerów i zabaw.
2. Zna i potrafi wskazać warstwy lasu oraz rozróżnia roślinność w nich występującą.
3. Znajduje ślady życia zwierząt ptaków i owadów w lesie.
4. Zbiera dary lasu, nie niszcząc przy tym przyrody. Potrafi je wykorzystać.
5. Zna kilka gatunków grzybów. Wie, które z nich można zbierać, a które są trujące.
6. Chroni las.

komentarz:

Warto poznawać las, korzystając z wiedzy ekspertów, organizować spotkania z leśniczym, wycieczki ścieżkami dydaktycznymi itp.

ad.2. Warstwy lasu w znaczeniu najprostszych, czyli drzewa, krzewy, poszycie itp.

ad.5. Należy bezwzględnie uczulić dzieci na niebezpieczeństwa związane ze zbieraniem grzybów w ogóle, a zwłaszcza tych nieznanymi.

ad.6. Np. wie, jak nie dopuścić do pożaru.

PRZYJACIÓŁKA LASU

Przyjaciółka lasu to zuchenka, która często odwiedza las, umie się w nim zachować, nie niszczy go, nie boi się w nim przebywać i chce poznawać jego tajemnice.

1. Często przebywa w lesie podczas spacerów i zabaw.
2. Zna i potrafi wskazać warstwy lasu oraz rozróżnia roślinność w nich występującą.
3. Znajduje ślady życia zwierząt ptaków i owadów w lesie.
4. Zbiera dary lasu, nie niszcząc przy tym przyrody. Potrafi je wykorzystać.
5. Zna kilka gatunków grzybów. Wie, które z nich można zbierać, a które są trujące.
6. Chroni las.

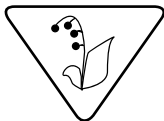
komentarz:

Warto poznawać las, korzystając z wiedzy ekspertów, organizować spotkania z leśniczym, wycieczki ścieżkami dydaktycznymi itp.

ad.2. Warstwy lasu w znaczeniu najprostszych, czyli drzewa, krzewy, poszycie itp.

ad.5. Należy bezwzględnie uczulić dzieci na niebezpieczeństwa związane ze zbieraniem grzybów w ogóle, a zwłaszcza tych nieznanych.

ad.6. Np. wie, jak nie dopuścić do pożaru.

BOTANIK

Botanik to zuch, który interesuje się roślinami. Zna gatunki roślin poszczególnych kontynentów, rozpoznaje charakterystyczne dla nich strefy roślinności.

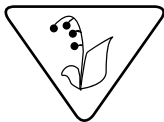
1. Wie, jakie strefy roślinności są charakterystyczne dla danego kontynentu i rozpoznaje typowe dla nich rośliny (np. Australia – eukaliptus, Afryka – baobab).
2. Umie rozpoznać różne części roślin. Wie, do czego mogą służyć.
3. Szuka informacji i ciekawostek na temat roślin (dotyczących ich budowy i funkcji w przyrodzie).
4. Zna kilka roślin chronionych i wie, dlaczego nie można ich zrywać.
5. Odwiedził miejsce, gdzie można znaleźć ciekawe rośliny. Poznaje różne gatunki roślin, także egzotycznych.

komentarz:

ad.1. Chodzi tu o zapoznanie zuchów z pojęciami typu sawanna, dżungla, tajga.

ad.2. Nazwanie wielu części roślin wcale nie jest oczywiste, np. ziemniak to bulwa, ale marchew to korzeń.

ad.5. Np. ogród botaniczny, palmiarnię, wystawę roślin.

BOTANIK

Botanik to zuchenka, która interesuje się roślinami. Zna gatunki roślin poszczególnych kontynentów, rozpoznaje charakterystyczne dla nich strefy roślinności.

1. Wie, jakie strefy roślinności są charakterystyczne dla danego kontynentu i rozpoznaje typowe dla nich rośliny (np. Australia – eukaliptus, Afryka – baobab).
2. Umie rozpoznać różne części roślin. Wie, do czego mogą służyć.
3. Szuka informacji i ciekawostek na temat roślin (dotyczących ich budowy i funkcji w przyrodzie).
4. Zna kilka roślin chronionych i wie, dlaczego nie można ich zrywać.
5. Odwiedziła miejsce, gdzie można znaleźć ciekawe rośliny. Poznaje różne gatunki roślin, także egzotycznych.

komentarz:

ad.1. Chodzi tu o zapoznanie zuchenek z pojęciami typu sawanna, dżungla, tajga.

ad.2. Nazwanie wielu części roślin wcale nie jest oczywiste, np. ziemniak to bulwa, ale marchew to korzeń.

ad.5. Np. ogród botaniczny, palmiarnię, wystawę roślin.

ZOOLOG

Zoolog to zuch, który interesuje się zwierzętami, zna ich gatunki z różnych części świata.

1. Zna zwierzęta z różnych kontynentów i środowiska ich życia.
2. Potrafi wymienić zwierzęta żyjące na lądzie, w wodzie, w powietrzu, w ziemi.
3. Obserwował życie zwierząt na wolności i w niewoli oraz ich zachowanie względem człowieka.
4. Rozróżnia tropy różnych zwierząt.
5. Rozpoznaje gatunki zwierząt. Zna nazwy samca i samicy kilku gatunków.
6. Wie, które zwierzęta są pod ochroną i w jaki sposób ludzie chronią gatunki zagrożone wyginięciem.

komentarz:

ad.1. patrz BOTANIK

ad.4. Jest to zadanie bardzo trudne. Na pewno już osiągnięciem będzie, gdy zuch rozpozna, np. w lesie, czy konkretne ślady zostały pozostawione przez zwierzę leśne czy domowe.

ZOOLOG

Zoolog to zuchenka, która interesuje się zwierzętami, zna ich gatunki z różnych części świata.

1. Zna zwierzęta z różnych kontynentów i środowiska ich życia.
2. Potrafi wymienić zwierzęta żyjące na lądzie, w wodzie, w powietrzu, w ziemi.
3. Obserwowała życie zwierząt na wolności i w niewoli oraz ich zachowanie względem człowieka.
4. Rozróżnia tropy różnych zwierząt.
5. Rozpoznaje gatunki zwierząt. Zna nazwy samca i samicy kilku gatunków.
6. Wie, które zwierzęta są pod ochroną i w jaki sposób ludzie chronią gatunki zagrożone wyginięciem.

komentarz:

ad.1. patrz BOTANIK

ad.4. Jest to zadanie bardzo trudne. Na pewno już osiągnięciem będzie, gdy zuchenka rozpozna, np. w lesie, czy konkretne ślady zostały pozostawione przez zwierzę leśne czy domowe.

PRZYJACIEL ZWIERZĄT

Opiekun zwierząt to zuch, który troszczy się o zwierzę domowe i dostrzega jego potrzeby.

1. Jest przyjacielem zwierząt, nie pozwala ich krzywdzić.
2. Systematycznie opiekuje się zwierzęciem domowym.
Wie, jak je karmić, pielęgnować, zapobiegać chorobom.
3. Pogłębia swoją wiedzę dotyczącą opieki nad zwierzęciem, np. pójdzie z nim do weterynarza albo zasięgnie porady u eksperta bądź przeczyta książkę.
4. Przedstawił gromadzie informacje na temat jednego gatunku zwierząt domowych.

komentarz:

*Zuch nie musi opiekować się wyłącznie swoim zwierzęciem, może to być np. zwierzę ze schroniska. Czas realizacji sprawności zależy od indywidualnych możliwości zucha.
ad.1. Warto rozszerzyć sposób realizacji tego zadania o formę sprawdzającą wiedzę zucha na temat pielęgnacji zwierząt.*

PRZYJACIÓŁKA ZWIERZĄT

Opiekunka zwierząt to zuchenka, która troszczy się o zwierzę domowe i dostrzega jego potrzeby.

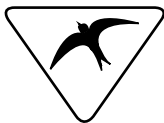
1. Jest przyjaciółką zwierząt, nie pozwala ich krzywdzić.
2. Systematycznie opiekuje się zwierzęciem domowym.
Wie, jak je karmić, pielęgnować, zapobiegać chorobom.
3. Poglębia swoją wiedzę dotyczącą opieki nad zwierzęciem, np. pójdzie z nim do weterynarza albo zasięgnie porady u eksperta bądź przeczyta książkę.
4. Przedstawiła gromadzie informacje na temat jednego gatunku zwierząt domowych.

komentarz:

Zuchenka nie musi opiekować się wyłącznie swoim zwierzęciem, może to być np. zwierzę ze schroniska. Czas realizacji sprawności zależy od indywidualnych możliwości zuchenki.

ad.1. Warto rozszerzyć sposób realizacji tego zadania o formę sprawdzającą wiedzę zuchenki na temat pielęgnacji zwierząt.

PRZYJACIEL PTAKÓW

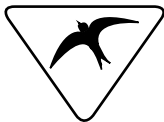
Przyjaciel ptaków to zuch, który interesuje się ptakami, pogłębia wiedzę na ich temat.

1. Rozpoznaje po wyglądzie kilka gatunków ptaków. Zna kilka informacji o każdym z nich.
2. Obserwował życie ptaków na wolności, nie zakłócając ich życia.
3. Obserwował życie ptaka w niewoli i jego zachowanie względem ludzi. Dowiedział się, jak zadbać o jego potrzeby.
4. Znalazł kilka ptasich piór. Wie, do czego służą ptakom poszczególne ich rodzaje.
5. Zrobił karmnik dla ptaków. Systematycznie prowadził ptasią stołówkę dla zimujących ptaków lub w lecie/jesienią zgromadził ptasi pokarm.

komentarz:

Przyjaciel ptaków nie niszczy gniazd, potrafi wytłumaczyć innym ważność takich zachowań.

ad.2. Np. odnalazł gniazdo, wypatrzył kilka ptaków, widział, jak zdobywają pokarm.

PRZYJACIÓŁKA PTAKÓW

Przyjaciółka ptaków to zuchenka, która interesuje się ptakami, pogłębia wiedzę na ich temat.

1. Rozpoznaje po wyglądzie kilka gatunków ptaków. Zna kilka informacji o każdym z nich.
2. Obserwowała życie ptaków na wolności, nie zakłócając ich życia.
3. Obserwowała życie ptaka w niewoli i jego zachowanie względem ludzi. Dowiedziała się, jak zadbać o jego potrzeby.
4. Znalazła kilka ptasich piór. Wie, do czego służą ptakom poszczególne ich rodzaje.
5. Zaopiekowała się karmnikiem dla ptaków. Systematycznie prowadziła ptasią stołówkę dla zimujących ptaków lub w lecie/jesienią zgromadziła ptasi pokarm.

komentarz:

*Przyjaciółka ptaków nie niszczy gniazd, potrafi wytłumaczyć innym ważność takich zachowań.
ad.2. Np. odnalazła gniazdo, wypatrzyła kilka ptaków, widziała, jak zdobywają pokarm.*

WĘDROWIEC

Wędrowiec to zuch, który lubi wędrować i potrafi przygotować się do wyprawy.

1. Lubi wycieczki, był na kilku bez względu na pogodę. Obserwuje otaczającą przyrodę.
2. Ma swój ekwipunek turystyczny. Wie, jak się ubrać zależnie od pogody, pory roku, wykonywanego zadania.
3. Potrafi spakować swój plecak.
4. Wie, jak uniknąć przeziębienia, odparzenia, odmrożenia nóg.
5. Umie rozpoznać szlak i bezpiecznie poruszać się po nim, wskaże miejsca odpoczynku. Uczy się korzystać z mapy (szkicu drogi).

komentarz:

ad.2. Wędrowiec to zuch, który wie, jakich rzeczy nie można zapomnieć np. na wycieczkę w góry itp.

ad.4. Starsze zuchy powinny poznać sposoby wyznaczania kierunków świata.

WĘDROWNICZKA

Wędrowniczka to zuchenka, która lubi wędrować i potrafi przygotować się do wyprawy.

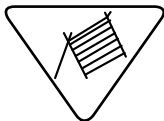

1. Lubi wycieczki, była na kilku bez względu na pogodę. Obserwuje otaczającą przyrodę.
2. Ma swój ekwipunek turystyczny. Wie, jak się ubrać zależnie od pogody, pory roku, wykonywanego zadania.
3. Potrafi spakować swój plecak.
4. Wie, jak uniknąć przeziębienia, odparzenia, odmrożenia nóg.
5. Umie rozpoznać szlak i bezpiecznie poruszać się po nim, wskaże miejsca odpoczynku. Uczy się korzystać z mapy (szkicu drogi).

komentarz:

ad.2. Wędrowniczka to zuchenka, która wie, jakich rzeczy nie można zapomnieć np. na wycieczkę w góry itp.

ad.4. Starsze zuchy powinny poznać sposoby wyznaczania kierunków świata.

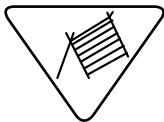
TRAPER

Traper to zuch posiadający umiejętności puszczańskie i wyrabiający w sobie postawę Robinsona. Jest zaradny i umie poradzić sobie w lesie.

1. Pod okiem drużynowego, nie niszcząc przyrody, zrobił leśną budowlę, np. szałas.
2. Potrafi zamaskować siebie i swoją budowlę w lesie.
3. Rozpoznaje różne rodzaje drewna i potrafi je odpowiednio zastosować (łuk, rzeźba).
4. Zna techniki potrzebne traperowi. Potrafi posłużyć się potrzebnymi narzędziami pionierskimi.
5. Obserwował las w określonej porze dnia i opowiedział o swoich spostrzeżeniach innym zuchom.

komentarz:

*Sprawność przeznaczona jest dla starszych zuchów, nie mogą one jednak w żadnym wypadku przebywać same w lesie; drużynowy musi również wyjaśnić zuchom, jakie korzyści przynosi obserwowanie lasu i jego mieszkańców.
ad.4. Pod pojęciem technik należy rozumieć np. podstawowe węzły i znaki patrolowe.*

TRAPER

Traper to zuchenka posiadająca umiejętności puszczańskie. Jest zaradna i umie poradzić sobie w lesie.

1. Pod okiem drużynowej, nie niszcząc przyrody, zrobiła leśną budowlę, np. szałas.
2. Potrafi zamaskować siebie i swoją budowlę w lesie.
3. Rozpoznaje różne rodzaje drewna i potrafi je odpowiednio zastosować (łuk, rzeźba).
4. Zna techniki potrzebne traperowi. Potrafi posłużyć się potrzebnymi narzędziami pionierskimi.
5. Obserwowała las w określonej porze dnia i opowiedziała o swoich spostrzeżeniach innym zuchom.

komentarz:

Sprawność przeznaczona jest dla starszych zuchenek, nie mogą one jednak w żadnym wypadku przebywać same w lesie; drużynowa musi również wyjaśnić zuchom, jakie korzyści przynosi obserwowanie lasu i jego mieszkańców.

ad.4. Pod pojęciem technik należy rozumieć np. podstawowe węzły i znaki patrolowe.

EKOLUDEK

Ekoludek to zuch, który uczy się chronić środowisko naturalne i oszczędnie korzystać z jego zasobów.

1. Zna zagrożenia środowiska i wie, jak z nimi walczyć.
2. Wie, jak i dlaczego segreguje się śmieci. Segregował je w domu, szkole lub harcówce – przynajmniej przez miesiąc.
3. Dba o to, by nie marnować wody, prądu, papieru itd.
4. Zna produkty ekologiczne (papierowe torby, zeszyty makulaturowe) i ich oznaczenia, stara się ich używać.
5. Brał udział np. w sprzątaniu lasu, parku, akcji sadzenia drzewek itp.
6. Propaguje „ekologiczny styl życia” w swoim otoczeniu.

komentarz:

ad.4. Staramy się kształcić nawyki ekologiczne od najmłodszych lat, uczymy rozpoznawać, jakie produkty są ekologiczne, których warto używać, aby chronić środowisko.

EKOLUDEK

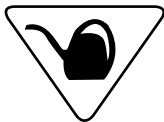
*Ekoludek to zuchenka, która uczy się
chronić środowisko naturalne i oszczędnie
korzystać z jego zasobów.*

1. Zna zagrożenia środowiska i wie, jak z nimi walczyć.
2. Wie, jak i dlaczego segreguje się śmieci. Segregowała je w domu, szkole lub harcówce – przynajmniej przez miesiąc.
3. Dbą o to, by nie marnować wody, prądu, papieru itd.
4. Zna produkty ekologiczne (papierowe torby, zeszyty makulaturowe) i ich oznaczenia, stara się ich używać.
5. Brała udział np. w sprzątaniu lasu, parku, akcji sadzenia drzewek itp.
6. Propaguje „ekologiczny styl życia” w swoim otoczeniu.

komentarz:

ad.4. Staramy się kształcić nawyki ekologiczne od najmłodszych lat, uczymy rozpoznawać, jakie produkty są ekologiczne, których warto używać, aby chronić środowisko.

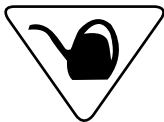
OGRODNIK

Ogrodnik, to zuch, który systematycznie i dokładnie opiekuje się roślinami w swoim otoczeniu (np. w domu, ogrodzie).

1. Hoduje (zasadził, przesadził, przyciął) dowolną roślinę w doniczce, na balkonie lub w ogrodzie. Zna jej potrzeby.
2. Wie, jak wykorzystać wyhodowane rośliny.
3. Umie rozpoznać rośliny rosnące w ogrodzie, używając różnych zmysłów.
4. Zna zarówno zwierzęta pożyteczne dla roślin, jak i szkodniki.
5. Uczestniczył w pracach ogrodniczych. Wie, jakich narzędzi może podczas nich użyć.

komentarz:

Ogrodnik to zuch, który poznaje potrzeby różnych roślin, rozumie, dlaczego niektóre trzeba podlewać częściej, inne rzadziej, jedne potrzebują więcej słońca, inne mniej itp. ad.2. Np. przyrządził z nich prosty posiłek, zrobił bukiet.

OGRODNICZKA

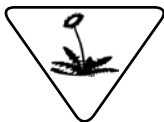
Ogrodniczka, to zuchenka, która systematycznie i dokładnie opiekuje się roślinami w swoim otoczeniu (np. w domu, ogrodzie).

1. Hoduje (zasadziła, przesadziła, przycięła) dowolną roślinę w doniczce, na balkonie lub w ogrodzie. Zna jej potrzeby.
2. Wie, jak wykorzystać wyhodowane rośliny.
3. Umie rozpoznać rośliny rosnące w ogrodzie, używając różnych zmysłów.
4. Zna zarówno zwierzęta pożyteczne dla roślin, jak i szkodniki.
5. Uczestniczyła w pracach ogrodniczych. Wie, jakich narzędzi może podczas nich użyć.

komentarz:

*Ogrodniczka to zuchenka, która poznaje potrzeby różnych roślin, rozumie, dlaczego niektóre trzeba podlewać częściej, inne rzadziej, jedne potrzebują więcej słońca, inne mniej itp.
ad.2. Np. przyrządziła z nich prosty posiłek, zrobiła bukiety.*

ZIELARZ

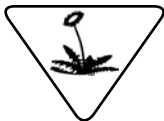
Zielarz to zuch, który zna i potrafi odnaleźć podstawowe rośliny lecznicze.

Wie, jakie mają zastosowanie.

1. Odnalazł rośliny lecznicze i rozpoznał rośliny szkodliwe.
2. Zna i stosuje zasady prawidłowego zbierania ziół.
3. Wie, jak ususzyć zioła (liść maliny, kwiat rumianku, babkę, kwiatostan czarnego bzu itp.).
4. Umie rozpoznawać zioła po zapachu, kolorze, smaku (wywar lub herbata). Wie, jakie mają działanie.

komentarz:

Sprawność bardzo trudna, wymaga starannego przygotowania się drużynowego, np. w zakresie prawidłowego zbierania ziół.

ZIELARKA

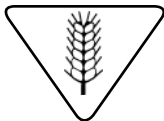
*Zielarka to zuchenka, która zna i potrafi
odnaleźć podstawowe rośliny lecznicze.
Wie, jakie mają zastosowanie.*

1. Odnalazła rośliny lecznicze i rozpoznała rośliny szkodliwe.
2. Zna i stosuje zasady prawidłowego zbierania ziół.
3. Wie, jak suszyć zioła (liść maliny, kwiat rumianku, babkę, kwiatostan czarnego bzu itp.).
4. Umie rozpoznawać zioła po zapachu, kolorze, smaku (wywar lub herbata). Wie, jakie mają działanie.

komentarz:

Sprawność bardzo trudna, wymaga starannego przygotowania się drużynowej, np. w zakresie prawidłowego zbierania ziół.

ROLNIK

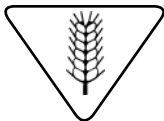
Rolnik to zuch, który poznał życie na wsi, podjął się prostych prac gospodarskich.

1. Podpatrzył dzień z życia gospodarstwa wiejskiego.
2. Poznał zwierzęta gospodarskie. Wie, jak się przy nich zachować. Pomógł w ich karmieniu i pielęgnacji.
3. Wykonał proste prace gospodarskie.
4. Wie, jak się zachować w pobliżu maszyn rolniczych.
5. Rozpoznał po kłosach cztery zboża; wie, do czego są przydatne.
6. Poznał ludowe zwyczaje (przysłowia, przyspiewki).

komentarz:

Warto tak zaplanować pracę gromady, żeby zuchy poznały życie w gospodarstwie wiejskim co najmniej podczas dwóch pór roku.

ad.3. Np. pielenie, wybieranie kamieni, zgrabienie siana, pomoc przy żniwach.

ROLNICZKA

Rolniczka to zuchenka, która poznała życie na wsi, podjęła się prostych prac gospodarskich.

1. Podpatrzyła dzień z życia gospodarstwa wiejskiego.
2. Poznała zwierzęta gospodarskie. Wie, jak się przy nich zachować. Pomogła w ich karmieniu i pielęgnacji.
3. Wykonała proste prace gospodarskie.
4. Wie, jak się zachować w pobliżu maszyn rolniczych.
5. Rozpoznała po kłosach cztery zboża; wie, do czego są przydatne.
6. Poznała ludowe zwyczaje (przysłowia, przyśpiewki).

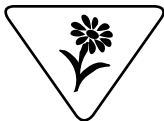
komentarz:

Warto tak zaplanować pracę gromady, żeby zuchenki poznały życie w gospodarstwie wiejskim co najmniej podczas dwóch pór roku.

ad.3. Np. pielenie, wybieranie kamieni, zgrabienie siana, pomoc przy żniwach.

KWIACIARKA

Kwiaciarka to zuchenka, która zna rośliny ozdobne i umie je wykorzystać.

1. Potrafi rozpoznać i odnaleźć kilka gatunków roślin o ozdobnych kwiatach i liściach.
2. Wie, które rośliny nadają się do zasuszenia. Zna domowe sposoby przygotowywania suszek.
3. Ułożyła bukiet z kwiatów świeżych lub suszonych i podarowała go komuś.
4. Przygotowała dekorację z kwiatów.
5. Poznała różnorodne odmiany kwiatów.

komentarz:

ad.4. Np. stroik na Boże Narodzenie, palmę na Wielkanoc lub zakładkę do książki.

ad.5. Jeśli trudno będzie znaleźć wystawę lub ogród botaniczny, warto zastosować inne rozwiązanie np. odwiedzić ogród sąsiadki, która hoduje rzadkie okazy kwiatów.

WICHEREK

Wicherek to zuch, który potrafi obserwować pogodę.

1. Zna obieg wody w przyrodzie. Za pomocą wykonanego przyrządu dokonał pomiaru świadczącego np. o zmianach ciśnienia.
2. Wie, skąd i dlaczego napływa ciepłe i zimne powietrze. Potrafi odczytać mapę pogody (w TV, w gazecie, Internecie).
3. Zaobserwował, jak przy różnej pogodzie zachowuje się przyroda (dżdżownice, jaskółki, szyszki itp.).
4. Poznał ludowe sposoby przepowiadania pogody.

komentarz:

Trzeba pomóc zuchowi dostrzec korzyści, jakie wynikają z umiejętności obserwowania pogody – dzięki temu lepiej zrozumie zmiany zachodzące w przyrodzie.

ad.2. Starsze zuchy można dodatkowo zainteresować rodzajami chmur.

ad.4. Np. przysłowia, kolor chmur o zachodzie słońca.

CHMURKA

Chmurka to zuchenka, która potrafi obserwować pogodę.

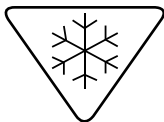
1. Zna obieg wody w przyrodzie. Za pomocą wykonanego przyrządu dokonała pomiaru świadczącego np. o zmianach ciśnienia.
2. Wie, skąd i dlaczego napływa ciepłe i zimne powietrze. Potrafi odczytać mapę pogody (w TV, w gazecie, Internecie).
3. Zaobserwowała, jak przy różnej pogodzie zachowuje się przyroda (dżdżownice, jaskółki, szyszki itp.).
4. Poznała ludowe sposoby przepowiadania pogody.

komentarz:

Trzeba pomóc zuchence dostrzec korzyści, jakie wynikają z umiejętności obserwowania pogody – dzięki temu lepiej zrozumie zmiany zachodzące w przyrodzie.

ad.2. Starsze zuchenki można dodatkowo zainteresować rodzajami chmur.

ad.4. Np. przysłowia, kolor chmur o zachodzie słońca.

ZIMOLUDEK

*Zimoludek to zuch ciekawy zmian
w przyrodzie zimą.*

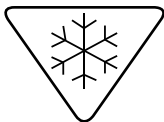
1. Zna kilka zabaw na śniegu.
2. Zrobił śnieżną budowlę.
3. Umie zabezpieczyć się przed zimnem.
4. Podpatrzył zimowe życie zwierząt.
5. Pomaga zwierzętom i roślinom przetrwać zimą.

komentarz:

ad.3. Oddycha przez nos, wysuszy buty itp.

ad.4. Np. rozpoznaje ich tropy na śniegu; wie, jak przygotowały się do przetrwania zimy.

ad.5. Np. sposoby ochrony roślin i zwierząt przed zimnem, dokarmianie.

ZIMOLUDEK

*Zimoludek to zuchotka ciekawa zmian
w przyrodzie zimą.*

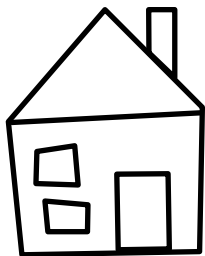
1. Zna kilka zabaw na śniegu.
2. Zrobiła śnieżną budowlę.
3. Umie zabezpieczyć się przed zimmem.
4. Podpatrzyła zimowe życie zwierząt.
5. Pomaga zwierzętom i roślinom przetrwać zimę.

komentarz:

ad.3. Oddycha przez nos, wysuszy buty itp.

ad.4. Np. rozpoznaje ich tropy na śniegu; wie, jak przygotowały się do przetrwania zimy.

ad.5. Np. sposoby ochrony roślin i zwierząt przed zimmem, dokarmianie.

Symbolizuje rozwój dziecka w rodzinie, odnalezienie w niej swojego miejsca, budowanie relacji z innymi domownikami, dbanie o swój organizm, kształtowanie umiejętności bycia pomocnym, samodzielnym, zaradnym w najbliższym otoczeniu, jak również radzenia sobie z różnymi „domowymi trudnościami”.

komentarz:

Należy zwrócić uwagę zuchów na szerokie pojęcie rodziny, czyli nie tylko domowników, ale też dziadków i innych krewnych. Niezwykle istotne jest, by zadania związane z rodziną dopasowywać ze szczególną wrażliwością na sytuację domową zucha.

** jestem*

*** pomagam*

**** troszczę się*

GWIAZDKI

1. Dbą o higienę osobistą i zachowuje porządek wokół siebie.
2. Stara się zdobywać nowe, pożyteczne umiejętności przydatne w domu i otoczeniu.

1. Dbą o swoje rzeczy.
2. Wyręcza rodziców w drobnych pracach domowych, pomaga rodzeństwu.
3. Stara się prowadzić zdrowy tryb życia.

1. Ma stały przydział obowiązków i się z nich wywiązuje.
2. Pomógł w przygotowaniu rodzinnej uroczystości, spotkania.
3. Jest posłuszny rodzicom.

komentarz:

*** pkt.3 Trzeba zwrócić uwagę na kształcenie u zachów prostych nawyków, które mogą ułatwić im przestrzeganie zasad higieny psychicznej i fizycznej (np. odpowiednia ilość snu, zdrowe żywienie).*

** jestem*

*** pomagam*

**** troszczę się*

GWIAZDKI

1. Dbą o higienę osobistą i zachowuje porządek wokół siebie.
2. Stara się zdobywać nowe, pożyteczne umiejętności przydatne w domu i otoczeniu.

1. Dbą o swoje rzeczy.
2. Wyręcza rodziców w drobnych pracach domowych, pomaga rodzeństwu.
3. Stara się prowadzić zdrowy tryb życia.

1. Ma stały przydział obowiązków i się z nich wywiązuje.
2. Pomogła w przygotowaniu rodzinnej uroczystości, spotkania.
3. Jest posłuszna rodzicom.

komentarz:

*** pkt.3 Trzeba zwrócić uwagę na kształcenie u zuchenek prostych nawyków, które mogą ułatwić im przestrzeganie zasad higieny psychicznej i fizycznej (np. odpowiednia ilość snu, zdrowe żywienie).*

GROSIK

*Grosik to zuch, który jest oszczędny,
rozsądnie wydaje pieniądze.*

1. Jest uczciwy i oszczędny, zawsze rozlicza się z powierzonych pieniędzy.
2. Umie liczyć w pamięci i na kalkulatorze.
3. Zna ceny podstawowych produktów, potrafi przewidzieć koszt zakupów na podstawie przygotowanej listy.
4. Umie zaoszczędzić pieniądze i wydać je w pożyteczny sposób.
5. Wie, jakich pieniędzy używali nasi przodkowie i jakich używa się w innych krajach.

komentarz:

ad.3. Warto zwrócić uwagę na ogólną świadomość cen, by zuchy wiedziały, ile kosztują artykuły spożywcze, a ile trzeba wydać na zabawki, ubrania itd.

GROSIK

Grosik to zuchenka, która jest oszczędna, rozsądnie wydaje pieniądze.

1. Jest uczciwa i oszczędna, zawsze rozlicza się z powierzonych pieniędzy.
2. Umie liczyć w pamięci i na kalkulatorze.
3. Zna ceny podstawowych produktów, potrafi przewidzieć koszt zakupów na podstawie przygotowanej listy.
4. Umie zaoszczędzić pieniądze i wydać je w pożyteczny sposób.
5. Wie, jakich pieniędzy używali nasi przodkowie i jakich używa się w innych krajach.

komentarz:

ad.3. Warto zwrócić uwagę na ogólną świadomość cen, by zuchenki wiedziały, ile kosztują artykuły spożywcze, a ile trzeba wydać na zabawki, ubrania itd.

KUCHCIK

Kuchcik to zuch, który potrafi samodzielnie przygotować prosty posiłek, jest staranny i ostrożny podczas prac kuchennych.

1. Przygotował prosty posiłek, prawidłowo parzy herbatę, gotuje mleko, kakao.
2. Przyrządził surówki, sałatki i desery.
3. Pomaga w domu podczas pracy w kuchni.
4. Rozpoznał podstawowe przyprawy i produkty spożywcze po zapachu i smaku.
5. Umie posługiwać się książką kucharską, odnajdzie przepis na wybraną potrawę.
6. Zachowuje czystość podczas prac kuchennych – myje ręce przed i po pracy, pamięta o myciu warzyw i owoców.

komentarz:

Istotne jest, aby zuch zdobywający tę sprawność potrafił odmierzyć lub odważyć potrzebne ilości produktów. Należy zwrócić uwagę na to, czy domowe warunki zucha pozwalają mu na realizację zadań. Warto też podejmować różne kulinarne przedsięwzięcia na zbiórkach.

KUCHCIK

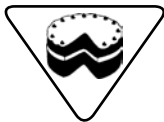
Kuchcik to zuchenka, która potrafi samodzielnie przygotować prosty posiłek, jest staranna i ostrożna podczas prac kuchennych.

1. Przygotowała prosty posiłek, prawidłowo parzy herbatę, gotuje mleko, kakao.
2. Przyrządziła surówki, sałatki i desery.
3. Pomaga w domu podczas pracy w kuchni.
4. Rozpoznała podstawowe przyprawy i produkty spożywcze po zapachu i smaku.
5. Umie posługiwać się książką kucharską, odnajdzie przepis na wybraną potrawę.
6. Zachowuje czystość podczas prac kuchennych – myje ręce przed i po pracy, pamięta o myciu warzyw i owoców.

komentarz:

Istotne jest, aby zuchenka zdobywająca tę sprawność potrafiła odmierzyć lub odważyć potrzebne ilości produktów. Należy zwrócić uwagę na to, czy domowe warunki zuchenki pozwalają jej na realizację zadań. Warto też podejmować różne kulinarne przedsięwzięcia na zbiórkach.

CUKIERNIK

Cukiernik to zuch, który potrafi przyrządzić proste desery i inne słodkości oraz estetycznie je podać.

1. Upiekł ciasto lub ciasteczka.
2. Przygotował wg przepisu budyń, kisiel lub galaretkę.
3. Przyrządził prosty deser na zimno.
4. Pomógł w przygotowaniu wypieków świątecznych lub wie, jakie stanowią tradycję świąteczną.
5. Zachowuje czystość podczas przygotowywania wypieków i deserów; estetycznie je podaje.
6. Potrafi udekorować stół na różne okazje.

komentarz:

ad.4. Czasem zuch nie może uczestniczyć w przygotowaniach świątecznych, co nie powinno warunkować zdobycia tej sprawności.

CUKIERNICZKA

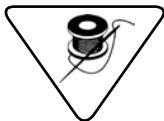
Cukierniczka to zuchenka, która potrafi przyrządzić proste desery i inne słodkości oraz estetycznie je podać.

1. Upiekła ciasto lub ciasteczka.
2. Przygotowała wg przepisu budyń, kisiel lub galaretkę.
3. Przyrządziła prosty deser na zimno.
4. Pomogła w przygotowaniu wypieków świątecznych lub wie, jakie stanowią tradycję świąteczną.
5. Zachowuje czystość podczas przygotowywania wypieków i deserów; estetycznie je podaje.
6. Potrafi udekorować stół na różne okazje.

komentarz:

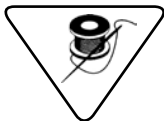
ad.4. Czasem zuchenka nie może uczestniczyć w przygotowaniach świątecznych, co nie powinno warunkować zdobycia tej sprawności.

KRAWIEC

Krawiec to zuch, który potrafi posługiwać się igłą i nitką, dokonać nieskomplikowanych napraw ubrania i uszyć prostą rzecz.

1. Ma swój zestaw krawiecki (igła i nitka, guziki, agrafki), potrafi się nim posługiwać.
2. Nie marnuje resztek materiałów – ze skrawków uszył coś pożytecznego, np. zabawkę, podarunek, element stroju.
3. Dbą o mundur: przyszył guzik, sprawność, zaszył rozdarcie.
4. Jest staranny i dokładny podczas pracy.

IGIELKA

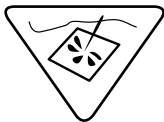
Igielka to zuchenka, która potrafi posługiwać się igłą i nitką, dokonać nieskomplikowanych napraw ubrania i uszyć prostą rzecz.

1. Ma swój zestaw krawiecki (igła i nitka, guziki, agrafki), potrafi się nim posługiwać.
2. Nie marnuje resztek materiałów – ze skrawków uszyła coś pożytecznego, np. zabawkę, podarunek, element stroju.
3. Dbą o mundur: przyszyła guzik, sprawność, zaszyła rozdarcie.
4. Jest staranna i dokładna podczas pracy.

N5

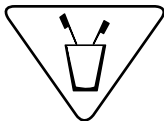

HAFCIARKA

Hafciarka to zuchotka, która zna kilka ściegów i umie wyhaftować ciekawy wzór.

1. Dbą o swój „kącik hafciarski”, ma w nim różne rodzaje materiałów i nici do haftów.
2. Zaprojektowała i wykonała monogram lub ozdobę na chusteczkę, kołnierzyk itp.
3. Wyhaftowała element do ozdoby zuchówki lub mieszkania, stosując różne rodzaje ściegów.
4. Posługuje się podstawowymi przyrządami hafciarskimi.
5. Zna co najmniej jeden wzór haftu regionalnego.

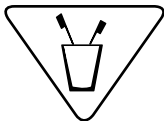

CZYŚCIOSZEK

Czyścioszek to zuch, który dba o higienę osobistą i porządek wokół siebie.

1. Zna i stosuje zasady higieny.
2. Utrzymuje swoje rzeczy w czystości i porządku (np. pierze bieliznę osobistą, czyści buty, składa ubrania).
3. Starannie sprząta swój pokój (kącik) lub salę na kolonii.
4. Dbą o powierzone mu rzeczy.
5. Systematycznie pomaga w pracach domowych.

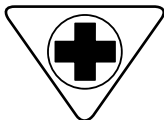

CZYŚCIOSZKA

Czyścioszka to zuchenka, która dba o higienę osobistą i porządek wokół siebie.

1. Zna i stosuje zasady higieny.
2. Utrzymuje swoje rzeczy w czystości i porządku (np. pierze bieliznę osobistą, czyści buty, składa ubrania).
3. Starannie sprząta swój pokój (kącik) lub salę na kolonii.
4. Dbą o powierzone jej rzeczy.
5. Systematycznie pomaga w pracach domowych.

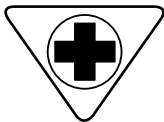
ESKULAP

*Eskulap to zuch, który dba o zdrowie,
potrafi zaradzić w drobnych wypadkach,
umie wezwać lekarza.*

1. Wie, jak zaradzić w przypadku skaleczenia, krwotoku z nosa, opuchlizny, oparzenia, ukąszenia przez owada; umie zachować się przy chorym.
2. Zna podstawowe leki i środki opatrunkowe; wie, jak należy je przechowywać.
3. Zna nazwy i zastosowanie podstawowych ziół leczniczych.
4. Umie wezwać pomoc lekarską; wie, gdzie jest najbliższa apteka, przychodnia, szpital.
5. Ubiera się zależnie od pory roku i sytuacji (np. wycieczka, zabawa w pomieszczeniu).
6. Stara się dzielnie znosić ból.

komentarz:

Przy realizacji tej sprawności należy zwrócić uwagę, by zuchy same nie podawały żadnych lekarstw i wiedziały, że nie mogą ich same (bez wiedzy dorosłych) przyjmować.

ESKULAP

Eskulap to zuchenka, która dba o zdrowie, potrafi zaradzić w drobnych wypadkach, umie wezwać lekarza.

1. Wie, jak zaradzić w przypadku skaleczenia, krwotoku z nosa, opuchlizny, oparzenia, ukąszenia przez owada; umie zachować się przy chorym.
2. Zna podstawowe leki i środki opatrunkowe; wie, jak należy je przechowywać.
3. Zna nazwy i zastosowanie podstawowych ziół leczniczych.
4. Umie wezwać pomoc lekarską; wie, gdzie jest najbliższa apteka, przychodnia, szpital.
5. Ubiera się zależnie od pory roku i sytuacji (np. wycieczka, zabawa w pomieszczeniu).
6. Stara się dzielnie znosić ból.

komentarz:

Przy realizacji tej sprawności należy zwrócić uwagę, by zuchenki same nie podawały żadnych lekarstw i wiodziały, że nie mogą ich same (bez wiedzy dorosłych) przyjmować.

SOBIERADEK

Sobieradek to zuch, który wyróżnia się zaradnością, potrafi coś naprawić i zbudować.

1. Skonstruował drobny przedmiot potrzebny w gromadzie lub jako podarunek dla innych.
2. Dokonał prostych napraw (przybił, wyczyścił, podkleił, przyszył itp.).
3. Utrzymuje w porządku swoje przybory do majsterkowania, po wykonanej pracy sprząta.
4. W czasie pracy zachowuje należyłą staranność i ostrożność.

SOBIERADEK

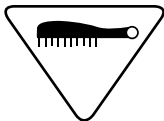
Sobieradek to zuchenka, która wyróżnia się zaradnością, potrafi coś naprawić i zbudować.

1. Skonstruowała drobny przedmiot potrzebny w gromadzie lub jako podarunek dla innych.
2. Dokonała prostych napraw (przybiła, wyczyściła, podkleiła, przyszyła itp.).
3. Utrzymuje w porządku swoje przybory do majsterkowania, po wykonanej pracy sprzęta.
4. W czasie pracy zachowuje należyłą staranność i ostrożność.

N9

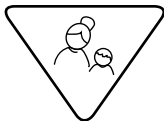

FRYZJERKA

Fryzjerka to zuchenka, która pielęgnuje włosy, potrafi wykonać kilka fryzur z włosów krótkich i długich.

1. Zna i stosuje zasady pielęgnacji włosów.
2. Wykonała kilka fryzur z włosów długich (np. różnego rodzaju warkocze, koki) i krótkich.
3. Wymyśliła ciekawą fryzurę – fantazyjnie spięła długie włosy.
4. Posiada swoje przybory fryzjerskie i utrzymuje je w czystości.

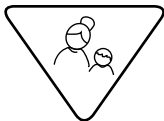
WNUCZEK

Wnuczek to zuch, który opiekuje się osobami starszymi; szanuje je, chce się od nich czegoś nauczyć.

1. Zna dzieje swojej rodziny i historię rodzinnej pamiętki.
2. Odwiedza swoich dziadków, a jeśli nie jest to możliwe, pisze listy, dzwoni. Pamięta o ich świętach.
3. Dowiedział się, jak wyglądało dzieciństwo dziadków – życie domowe, zabawki itd.
4. Sprawił radość komuś starszemu.
5. Pomaga starszym w drobnych pracach domowych.

komentarz:

*Sprawność ta przeznaczona jest również dla zuchów, które nie mają swoich dziadków (wówczas próbują w miarę możliwości odwiedzać ich groby oraz dotrzeć do innych osób starszych i od nich uczyć się mądrości życiowej).
ad.4. Np. wykonał prezent, wziął udział w przedstawieniu.*

WNUCZKA

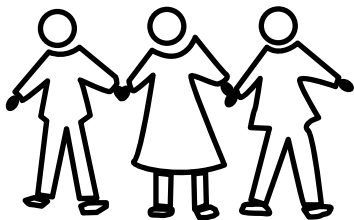
Wnuczka to zuchenka, która opiekuje się osobami starszymi; szanuje je, chce się od nich czegoś nauczyć.

1. Zna dzieje swojej rodziny i historię rodzinnej pamiętki.
2. Odwiedza swoich dziadków, a jeśli nie jest to możliwe, pisze listy, dzwoni. Pamięta o ich świętach.
3. Dowiedziała się, jak wyglądało dzieciństwo dziadków – życie domowe, zabawki itd.
4. Sprawiała radość komuś starszemu.
5. Pomaga starszym w drobnych pracach domowych.

komentarz:

*Sprawność ta przeznaczona jest również dla zuchenek, które nie mają swoich dziadków (wówczas próbują w miarę możliwości odwiedzać ich groby oraz dotrzeć do innych osób starszych i od nich uczyć się mądrości życiowej).
ad.4. Np. wykonała prezent, wzięła udział w przedstawieniu.*

Symbolizuje rozwój dziecka w grupie rówieśniczej (przede wszystkim w gromadzie, ale także klasie, kole zainteresowań, na podwórku) podczas nauki, zabawy, odpoczynku, kształtowanie umiejętności społecznych, w szczególności współpracy, poprzez różne formy aktywności – np. sport, wyrażanie siebie w szeroko pojętej twórczości.

komentarz:

Wyrażanie w twórczości tyczy się wszystkich dzieci – tych, które mają jakiś talent, ale także (a może przede wszystkim) tych, które nie mają specjalnego talentu albo jeszcze go nie odkryły; ważne jest to, że dziecko chce, a nie, że potrafi.

** odnajduję się*

*** współuczestniczę*

GWIAZDKI

1. Zna symbole i zwyczaje gromady.
 2. Jest aktywny fizycznie.
 3. Chętnie uczestniczy w zajęciach w grupie, nie kłóci się z rówieśnikami.
 4. Bez ociągania wykonuje polecenia swoich przełożonych.
-
1. Poprowadził na zbiórce grę, płaś, zabawę lub nauczył piosenki. Przygotował wcześniej odpowiedni element lub rekwizyt.
 2. Trenuje, ćwiczy.
 3. Próbuje swoich sił w różnych dziedzinach artystycznych (śpiewanie, granie na instrumencie, malowanie itd.).
 4. Współpracuje z rówieśnikami.

1. Wywiązuje się ze swojej funkcji w gromadzie (np. szóstkowego, kronikarza, strażnika totemu).
2. Rozwija umiejętności artystyczne, tworzy własne dzieła.
3. Wie, kiedy powstały pierwsze gromady zuchowe i czym się wówczas zajmowały.
4. Poznał harcerzy z bratniej drużyny, podpatrzył ich zwyczaje.
5. Wtajemniczył innego zucha w obrzędowość gromady, podzielił się swoją wiedzą.

komentarz:

** pkt.2. Uczestniczy w zajęciach ruchowych, np. gimnastykuje się, gra w piłkę.*

**** pkt.4. Zuch zna nazwę bratniej drużyny harcerskiej i jej zastępów; wie, jak nazywa się jej drużynowy, poznał przyszłego zastępowego.*

**** staram się pełnić*

** odnajduję się*

*** współuczestniczę*

GWIAZDKI

1. Zna symbole i zwyczaje gromady.
2. Jest aktywna fizycznie.
3. Chętnie uczestniczy w zajęciach w grupie, nie kłóci się z rówieśnikami.
4. Bez ociągania wykonuje polecenia swoich przełożonych.

1. Poprowadziła na zbiórce grę, płaś, zabawę lub nauczyła piosenki. Przygotowała wcześniej odpowiedni element lub rekwizyt.
2. Trenuje, ćwiczy.
3. Próbuje swoich sił w różnych dziedzinach artystycznych (śpiewanie, granie na instrumencie, malowanie itd.).
4. Współpracuje z rówieśnikami.

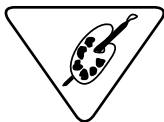
1. Wywiązuje się ze swojej funkcji w gromadzie (np. szóstkowej, kronikarki, strażniczki totemu).
2. Rozwija umiejętności artystyczne, tworzy własne dzieła.
3. Wie, kiedy powstały pierwsze gromady zuchowe i czym się wówczas zajmowały.
4. Poznała harcerki z siostrzanej drużyny, podpatrzyła ich zwyczaje.
5. Wtajemniczyła inną zuchenkę w obrzędowość gromady, podzieliła się swoją wiedzą.

komentarz:

** pkt.2. Uczestniczy w zajęciach ruchowych, np. gimnastykuje się, organizuje zabawy z piłką.*

**** pkt.4. Zuchenka zna nazwę bratniej drużyny harcerskiej i jej zastępów; wie, jak nazywa się jej drużynowa, poznała przyszłą zastępową.*

**** staram się pełnić*

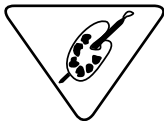
MALARZ

Malarz to zuch, który maluje różne typy obrazów, rozróżnia i staranie dobiera do nich barwy oraz ogląda prace innych artystów.

1. Maluje na podstawie wzoru, z natury oraz według własnego pomysłu.
2. Wie, jak z trzech podstawowych barw otrzymać inne.
3. Wykonał pracę malarską potrzebną w gromadzie.
4. Poznał nową technikę malarską.
5. Po wykonanej pracy pozostawia miejsce w czystości, myje i suszy pędzle, porządkuje farby, odkłada wszystko na swoje miejsce.
6. Oglądał prace malarzy. Zna obrazy wybranego malarza polskiego.

komentarz:

ad.6. Warto tak zaplanować pracę, by zuch zobaczył wystawę wybranego malarza, ale zadanie może być zrealizowane również z wykorzystaniem reprodukcji.

MALARKA

Malarka to zuchenka, która maluje różne typy obrazów, rozróżnia i starannie dobiera do nich barwy oraz ogląda prace innych artystów.

1. Maluje na podstawie wzoru, z natury oraz według własnego pomysłu.
2. Wie, jak z trzech podstawowych barw otrzymać inne.
3. Wykonała pracę malarską potrzebną w gromadzie.
4. Poznała nową technikę malarską.
5. Po wykonanej pracy pozostawia miejsce w czystości, myje i suszy pędzle, porządkuje farby, odkłada wszystko na swoje miejsce.
6. Oglądała prace malarzy. Zna obrazy wybranego malarza polskiego.

komentarz:

ad.6. Warto tak zaplanować pracę, by zuchenka zobaczyła wystawę wybranego malarza, ale zadanie może być zrealizowane również z wykorzystaniem reprodukcji.

PLASTYK

Plastyk to zuch, który ma wiele pomysłów plastycznych i potrafi je zrealizować. Z pozornie niepotrzebnych rzeczy umie zrobić coś pożytecznego, estetycznego.

1. Umie kreatywnie wykorzystać przedmioty codziennego użytku do tworzenia konstrukcji potrzebnych w zabawie.
2. Potrafi tworzyć prace różnymi technikami.
3. Wykonał drobiazgi z oryginalnych materiałów.
4. Wykonał pracę, używając pisma ozdobnego.
5. Zaprezentował swoje prace. Umie przyjąć krytykę.
6. Pomógł innemu zuchowi w zrobieniu elementu ozdobnego.

komentarz:

ad.1. Np. wieża z krzesel, rakieta z kartonów.

ad.3. Np. lupiny od orzecha, serwetki papierowe, klamerki do prania.

PLASTYCZKA

Plastyczka to zuchenka, która ma wiele pomysłów plastycznych i potrafi je zrealizować. Z pozornie niepotrzebnych rzeczy umie zrobić coś pożytecznego, estetycznego.

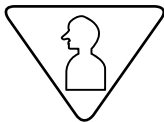
1. Umie kreatywnie wykorzystać przedmioty codziennego użytku do tworzenia konstrukcji potrzebnych w zabawie.
2. Potrafi tworzyć prace różnymi technikami.
3. Wykonała drobiazgi z oryginalnych materiałów.
4. Wykonała pracę, używając pisma ozdobnego.
5. Zaprezentowała swoje prace. Umie przyjąć krytykę.
6. Pomogła innej zuchence w zrobieniu elementu ozdobnego.

komentarz:

ad.1. Np. wieża z krzesel, rakieta z kartonów.

ad.3. Np. łupiny od orzecha, serwetki papierowe, klamerki do prania.

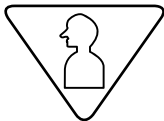
RZEŹBIARZ

Rzeźbiarz to zuch, który tworzy trójwymiarowe dzieła, poznaje rzeźby innych artystów.

1. Wykonał rzeźbę własnego projektu.
2. Zna zasady proporcji (prawidłowo odwzorowuje rzeczywistość); potrafi stworzyć projekt wg tych zasad.
3. Używa różnych materiałów i tworzy swoje dzieła różnymi technikami.
4. Dbą o miejsce pracy i przybory, po pracy sprząta.
5. Zna kilka rzeźb sławnych twórców.

komentarz:

ad.3. Materiały to np. modelina, gips, glina, masa papierowa, masa solna, plastelina, kora, drewno.

RZEŹBIARKA

Rzeźbiarka to zuchenka, która tworzy trójwymiarowe dzieła, poznaje rzeźby innych artystów.

1. Wykonała rzeźbę własnego projektu.
2. Zna zasady proporcji (prawidłowo odwzorowuje rzeczywistość); potrafi stworzyć projekt wg tych zasad.
3. Używa różnych materiałów i tworzy swoje dzieła różnymi technikami.
4. Dbą o miejsce pracy i przybory, po pracy sprząta.
5. Zna kilka rzeźb sławnych twórców.

komentarz:

ad.3. Materiały to np. modelina, gips, glina, masa papierowa, masa solna, plastelina, kora, drewno.

KRONIKARZ

Kronikarz to zuch, który uważnie obserwuje otoczenie i spisuje swoje spostrzeżenia w sposób zrozumiały, ciekawy i estetyczny.

1. Opisał starannie i poprawnie kilka dni (zbiórek) w kronice. Starał się jak najwierniej odtworzyć historię, wydarzenie.
2. Ozdobił wpisy rysunkami.
3. Umieścił w kronice zdjęcia lub inne pamiątki ilustrujące opisane zdarzenie.
4. Wykorzystał różne rodzaje pisma.
5. Starannie prowadzi zeszyty, nie robi błędów ortograficznych.
6. Przeczytał opis wydarzenia umieszczonego w gazecie dziecięcej, kronice, książce.

komentarz:

ad.5. Niektóre dzieci mogą mieć kłopoty z ortografią z powodu skłonności do dysleksji. Należy wtedy formułować to zadanie ze szczególnym wyczuciem sytuacji.

KRONIKARKA

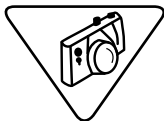
Kronikarka to zuchotka, która uważnie obserwuje otoczenie i spisuje swoje spostrzeżenia w sposób zrozumiały, ciekawy i estetyczny.

1. Opisała starannie i poprawnie kilka dni (zbiórek) w kronice. Starła się jak najwierniej odtworzyć historię, wydarzenie.
2. Ozdobiła wpisy rysunkami.
3. Umieściła w kronice zdjęcia lub inne pamiątki ilustrujące opisane zdarzenie.
4. Wykorzystała różne rodzaje pisma.
5. Starannie prowadzi zeszyty, nie robi błędów ortograficznych.
6. Przeczytała opis wydarzenia umieszczonego w gazecie dziecięcej, kronice, książce.

komentarz:

ad.5. Niektóre dzieci mogą mieć kłopoty z ortografią z powodu skłonności do dysleksji. Należy wtedy formułować to zadanie ze szczególnym wyczuciem sytuacji.

FOTOGRAF

Fotograf to zuch, który utrwała otoczenie na zdjęciach, poznaje tajniki fotografowania.

1. Utrwalił na zdjęciu ciekawy moment z życia gromady.
Przekazał zdjęcie do kroniki.
2. Wykonał różne rodzaje zdjęć.
3. Uporządkował zrobione zdjęcia.
4. Zaprezentował swoje prace.
5. Zna podstawowe zasady fotografowania.
6. Zapoznał się z pracami profesjonalnego fotografa.

komentarz:

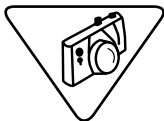
ad.2. Np. przyrodnicze, portret, krajobraz, zdjęcie w ruchu, zbliżenie.

ad.3. W zależności od nośnika: włożył do albumu, opisał, stworzył katalog w komputerze.

ad.4. W formie wystawy, pokazu multimedialnego itd.

ad.5. Takie jak użycie zoomu, lampy błyskowej, wykorzystanie prawidłowego oświetlenia.

ad.6. Warto odwiedzić studio fotograficzne, ale zadanie to może być wykonane także poprzez obejrzenie wystawy, albumu.

FOTOGRAF

Fotograf to zuchotka, która utrwała otoczenie na zdjęciach, poznaje tajniki fotografowania.

1. Utrwaliła na zdjęciu ciekawy moment z życia gromady.
Przekazała zdjęcie do kroniki.
2. Wykonała różne rodzaje zdjęć.
3. Uporządkowała zrobione zdjęcia.
4. Zaprezentowała swoje prace.
5. Zna podstawowe zasady fotografowania.
6. Zapoznała się z pracami profesjonalnego fotografa.

komentarz:

ad.2. Np. przyrodnicze, portret, krajobraz, zdjęcie w ruchu, zbliżenie.

ad.3. W zależności od nośnika: włożyła do albumu, opisała, stworzyła katalog w komputerze.

ad.4. W formie wystawy, pokazu multimedialnego itd.

ad.5. Takie jak użycie zoomu, lampy błyskowej, wykorzystanie prawidłowego oświetlenia.

ad.6. Warto odwiedzić studio fotograficzne, ale zadanie to może być wykonane także poprzez obejrzenie wystawy, albumu.

MUZYK

Muzyk to zuch, który gra na instrumencie i interesuje się muzyką.

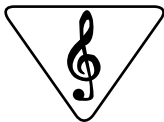
1. Zagrał melodię na wybranym instrumencie.
2. Zaakompaniował gromadzie na instrumencie.
3. Zna nazwy i wartości nut, podstawowe znaki muzyczne.
4. Zna kilku kompozytorów (polskich i zagranicznych) oraz co najmniej jeden utwór każdego z nich.
5. Oglądał pracę muzyków, był na koncercie.
6. Rozróżnia kilka rodzajów muzyki.

komentarz:

ad.2. Młodsze zuchy mogą grać na instrumentach perkusyjnych np. bęben, kastaniety, talerze, werbel, trójkąt, dzwonki.

ad.5. Koncert, zależnie od możliwości, może być w wykonaniu profesjonalnych muzyków, ale także amatorów (np. harcerzy z bratniej drużyny).

„Oglądanie pracy muzyków” to nic innego, jak obserwowanie, jak orkiestra przygotowuje się do koncertu, stroi instrumenty itp.

MUZYK

Muzyk to zuchenka, która gra na instrumencie i interesuje się muzyką.

1. Zagrała melodię na wybranym instrumencie.
2. Zaakompaniowała gromadzie na instrumencie.
3. Zna nazwy i wartości nut, podstawowe znaki muzyczne.
4. Zna kilku kompozytorów (polskich i zagranicznych) oraz co najmniej jeden utwór każdego z nich.
5. Oglądała pracę muzyków, była na koncercie.
6. Rozróżnia kilka rodzajów muzyki.

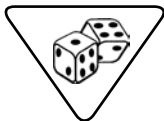
komentarz:

ad.2. Młodsze zuchenki mogą grać na instrumentach perkusyjnych np. bęben, kastaniety, talerze, werbel, trójkąt, dzwonki.

ad.5. Koncert, zależnie od możliwości, może być w wykonaniu profesjonalnych muzyków, ale także amatorów (np. harcerek z bratniej drużyny).

„Oglądanie pracy muzyków” to nic innego, jak obserwowanie, jak orkiestra przygotowuje się do koncertu, stroi instrumenty itp.

MISTRZ GIER I ZABAW

Mistrz gier i zabaw to zuch, który chętnie bierze udział w różnych grach i zabawach, zachęcając do tego innych.

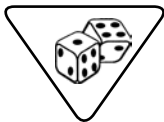
1. Zna różne rodzaje gier.
2. Przestrzega zasad fair play.
3. Wcielił się w rolę sędziego.
4. Nigdy się nie nudzi. Nauczył innych gry, zabawy.
5. Wykonał do zabawy potrzebny rekwizyt lub wykorzystał przedmiot codziennego użytku.

komentarz:

ad.1. Sprawność zakłada znajomość gier zespołowych, planszowych, strategicznych, ruchowych i innych.

ad.2. W szczególności: umie przegrywać, nie obnosi się ze zwycięstwem, potrafi dopingować inne zuchy.

ad.3. Postać sędziego może pojawić się nie tylko w grach, które z założenia zakładają jego obecność. Zuch-sędzia może obserwować przebieg każdej gry, reagować, kiedy zasady zostają naruszone.

MISTRZYNI GIER I ZABAW

Mistrzynie gier i zabaw to zuchenka, który chętnie bierze udział w różnych grach i zabawach, zachęcając do tego innych.

1. Zna różne rodzaje gier.
2. Przestrzega zasad fair play.
3. Wcieliła się w rolę sędziego.
4. Nigdy się nie nudzi. Nauczyła innych gry, zabawy.
5. Wykonała do zabawy potrzebny rekwizyt lub wykorzystowała przedmiot codziennego użytku.

komentarz:

ad.1. Sprawność zakłada znajomość gier zespołowych, planszowych, strategicznych, ruchowych i innych.

ad.2. W szczególności: umie przegrywać, nie obnosi się ze zwycięstwem, potrafi dopingować inne zuchy.

ad.3. Postać sędziego może pojawić się nie tylko w grach, które z założenia zakładają jego obecność. Zuchenka-sędzia może obserwować przebieg każdej gry, reagować, kiedy zasady zostają naruszone.

AKTOR

Aktor to zuch, który odgrywa różnorodne role, chętnie bierze udział w przedstawieniach wystawianych przed publicznością.

1. Poprawnie wypowiada teksty aktorskie, modeluje głos w zależności od charakteru danej roli.
2. Wraz z gromadą przygotował przedstawienie, podczas którego, pokonując tremę, zaprezentował swoją rolę przed publicznością.
3. Za pomocą pantomimy przedstawił różne nastroje, uczucia, czynności.
4. Odgrywa różne role w teatrze samorodnym.
5. Był w teatrze. Obserwując grę aktorów, wzbogacił swoje umiejętności sceniczne.

komentarz:

*ad.4. Nie tylko role postaci, także zwierząt, przedmiotów.
ad.5. Przedstawienie, zależnie od możliwości, może być w wykonaniu profesjonalnych aktorów, ale także amatorów (np. harcerzy z bratniej drużyny).*

AKTORKA

Aktorka to zuchotka, która odgrywa różnorodne role, chętnie bierze udział w przedstawieniach wystawianych przed publicznością.

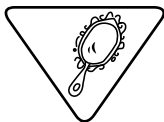

1. Poprawnie wypowiada teksty aktorskie, modeluje głos w zależności od charakteru danej roli.
2. Wraz z gromadą przygotowała przedstawienie, podczas którego, pokonując treść, zaprezentowała swoją rolę przed publicznością.
3. Za pomocą pantomimy przedstawiła różne nastroje, uczucia, czynności.
4. Odgrywa różne role w teatrze samorodnym.
5. Była w teatrze. Obserwując grę aktorów, wzbogaciła swoje umiejętności sceniczne.

komentarz:

ad.4. Nie tylko role postaci, także zwierząt, przedmiotów.

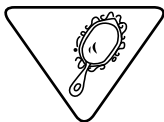
ad.5. Przedstawienie, zależnie od możliwości, może być w wykonaniu profesjonalnych aktorów, ale także amatorów (np. harcerek z bratniej drużyny).

CHARAKTERYZATOR

Charakteryzator to zuch, który potrafi zmienić wygląd osoby adekwatnie do roli, jaką ma ona odgrywać.

1. Przy pomocy farb do twarzy, kosmetyków, dodatkowych materiałów (peruka, sztuczne wąsy, broda) potrafi zmienić wygląd twarzy bądź ciała aktora. Usunął charakteryzację w bezpieczny sposób.
2. Rozróżnia części garderoby. Dobrał strój dla aktora.
3. Wie, jak ubierali się ludzie w różnych epokach, kulturach, regionach.
4. Przygotował dowolny dodatek stroju.

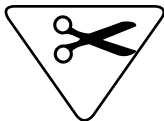

CHARAKTERYZATORKA

Charakteryzatorka to zuchotka, która potrafi zmienić wygląd osoby adekwatnie do roli, jaką ma ona odgrywać.

1. Przy pomocy farb do twarzy, kosmetyków, dodatkowych materiałów (peruka, sztuczne wąsy, broda) potrafi zmienić wygląd twarzy bądź ciała aktora. Usunęła charakterystykę w bezpieczny sposób.
2. Rozróżnia części garderoby. Dobrała strój dla aktora.
3. Wie, jak ubierali się ludzie w różnych epokach, kulturach, regionach.
4. Przygotowała dowolny dodatek stroju.
5. Dopasowała fryzurę do roli (np. eleganckiej pani, dziewczynki, babci).

DEKORATOR

Dekorator to zuch, który potrafi estetycznie ozdobić wnętrze.

1. Zaprojektował dekorację wnętrza.
2. Wykonał element dekoracji. W swoich pracach wykorzystał różne materiały.
3. Umie pracować w grupie, liczy się ze zdaniem innych dekoratorów, słucha uwag.
4. Podczas prac zachowuje należyłą ostrożność.

komentarz:

ad.2. Np. płótno, styropian, kartony, farby, dary przyrody itd.

DEKORATORKA

Dekoratorka to zuchenka, która potrafi estetycznie ozdobić wnętrze.

1. Zaprojektowała dekorację wnętrza.
2. Wykonała element dekoracji. W swoich pracach wykorzystwała różne materiały.
3. Umie pracować w grupie, liczy się ze zdaniem innych dekoratorów, słucha uwag.
4. Podczas prac zachowuje należytą ostrożność.

komentarz:

ad.2. Np. płótno, styropian, kartony, farby, dary przyrody itd.

KUKIEŁKARZ

*Kukielkarz to zuch, który lubi teatr lalek.
Bierze udział w przedstawieniach, podczas
których ożywia lalki, podkłada swój głos.*

1. Rozróżnia rodzaje lalek. Wie, jak porusza się każdą z nich.
2. Przygotował przedstawienie i wystąpił w nim, ożywiając lalki głosem i ruchami.
3. Wykonał kukielkę z niestandardowych materiałów.
4. Wykorzystał wykonane przez siebie kukielki do odegrania krótkich scenek.

komentarz:

ad.2. W przygotowaniu przedstawienia mogą oczywiście uczestniczyć też inne zuchy.

ad.3. Np. rękawiczek, warzyw itd.

KUKIEŁKA

*Kukielka to zuchenka, która lubi teatr lalek.
Bierze udział w przedstawieniach, podczas
których ożywia lalki, podkłada swój głos.*

1. Rozróżnia rodzaje lalek. Wie, jak porusza się każdą z nich.
2. Przygotowała przedstawienie i wystąpiła w nim, ożywiając lalki głosem i ruchami.
3. Wykonała kukielkę z niestandardowych materiałów.
4. Wykorzystała wykonane przez siebie kukielki do odegrania krótkich scenek.

komentarz:

ad.2. W przygotowaniu przedstawienia mogą oczywiście uczestniczyć też inne zuchy.

ad.3. Np. rękawiczek, warzyw itd.

ŚPIEWAK

*Śpiewak to zuch, który lubi śpiewać,
płasać i zachęca do tego innych.*

1. Śpiewa piosenki i płasa przy różnych okazjach.
2. Potrafi zaśpiewać kilka pieśni ludowych, patriotycznych, turystycznych, zuchowych itp.
3. Nauczył zuchy nowej piosenki.
4. Nie wstydzi się śpiewać przed publicznością.

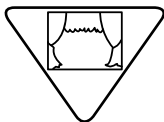

NUTKA

*Nutka to zuchenka, która lubi śpiewać,
płasać i zachęca do tego innych.*

1. Śpiewa piosenki i płąsa przy różnych okazjach.
2. Potrafi zaśpiewać kilka pieśni ludowych, patriotycznych, turystycznych, zuchowych itp.
3. Nauczyła zuchy nowej piosenki.
4. Nie wstydzi się śpiewać przed publicznością.

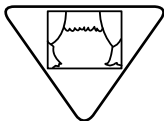
TECHNIK TEATRALNY

Technik teatralny to zuch, który dba o przedstawienie od strony technicznej.

1. Brał udział w przygotowaniach do przedstawienia od strony technicznej.
2. Uczestniczył w próbach, a później w przedstawieniu, zajmując się obsługą swojego elementu technicznego.
3. Odwiedził kuliszy prawdziwego teatru.

komentarz:

Sprawność technika teatralnego powstała z myślą o zuchach, które nie lubią występować na scenie, ale chętnie włączają się w przygotowanie przedstawienia. Zadania technika teatralnego mogą obejmować dziedziny: operowanie muzyką, operowanie światłem, rekwizyty, ustawianie dekoracji, podnoszenie kurtyny, witanie gości i wskazywanie wolnych miejsc itp. Nie formułujemy wielu punktów-wymagań na sprawność, bo wkład pracy zucha zależy od wielkości przedstawienia. Należy pamiętać, że przy spektaklach kameralnych zuch realizujący sprawność może zająć się operowaniem np. muzyką i światłem. W większych przedsięwzięciach wystarczy natomiast, jeżeli zajmie się jednym z technicznych elementów, np. dopilnowaniem rekwizytów czy wnoszeniem dekoracji. Przygotowania do przedstawienia (punkt 1) to np. sporządzenie listy rekwizytów, wybór fragmentów muzycznych itd.

TECHNIK TEATRALNY

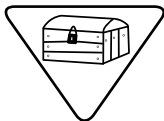
Technik teatralny to zuchenka, która dba o przedstawienie od strony technicznej.

1. Brała udział w przygotowaniach do przedstawienia od strony technicznej.
2. Uczestniczyła w próbach, a później w przedstawieniu, zajmując się obsługą swojego elementu technicznego.
3. Odwiedziła kulisy prawdziwego teatru.

komentarz:

Sprawność technika teatralnego powstała z myślą o zuchach, które nie lubią występować na scenie, ale chętnie włączą się w przygotowanie przedstawienia. Zadania technika teatralnego mogą obejmować dziedziny: operowanie muzyką, operowanie światłem, rekwizyty, ustawianie dekoracji, podnoszenie kurtyny, witanie gości i wskazywanie wolnych miejsc itp. Nie formułujemy wielu punktów-wymagań na sprawność, bo wkład pracy zuchenki zależny jest od wielkości przedstawienia. Należy pamiętać, że przy spektaklach kameralnych zuchenka realizująca sprawność może zająć się operowaniem np. muzyką i światłem. W większych przedsięwzięciach wystarczy natomiast, jeżeli zajmie się jednym z technicznych elementów, np. dopilnowaniem rekwizytów czy wnoszeniem dekoracji. Przygotowania do przedstawienia (punkt 1) to np. sporządzenie listy rekwizytów, wybór fragmentów muzycznych itd.

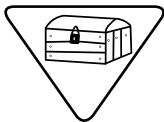
STRAŻNIK SKARBCA

Strażnik skarbcza to zuch, który dba w sposób szczególny o rzeczy należące do gromady.

1. Dopilnował, by na rajd, wycieczkę, zwiad został zabrany totem (bądź inny symbol) gromady; opiekował się nim podczas zbiórki.
2. Pamięta, co i gdzie znajduje się w skarbcu gromady. Zatroszczył się, by po wykonanej pracy wszystkie wykorzystywane rzeczy trafiły na swoje miejsce.
3. Podczas majsterki wykorzystał odpowiednią ilość materiałów.
4. Zna historię bądź znaczenie przynajmniej jednego z obrzędowych elementów znajdujących się w skarbcu.

komentarz:

Przez „zuchowy skarbiec” rozumiemy zarówno miejsce, w którym zgromadzone są elementy obrzędowe gromady, jak i dobro wspólne gromady.

STRAŻNICZKA SKARBCA

Strażniczka skarbcza to zuchenka, która dba w sposób szczególny o rzeczy należące do gromady.

1. Dopilnowała, by na rajd, wycieczkę, zwiad został zabrany totem (bądź inny symbol) gromady; opiekowała się nim podczas zbiórki.
2. Pamięta, co i gdzie znajduje się w skarbcu gromady. Zatrzeszczyła się, by po wykonanej pracy wszystkie wykorzystywane rzeczy trafiły na swoje miejsce.
3. Podczas majsterki wykorzystwała odpowiednią ilość materiałów.
4. Zna historię bądź znaczenie przynajmniej jednego z obrzędowych elementów znajdujących się w skarbcu.

komentarz:

Przez „zuchowy skarbiec” rozumiemy zarówno miejsce, w którym zgromadzone są elementy obrzędowe gromady, jak i dobro wspólne gromady.

TANCERZ

Tancerz to zuch, który lubi tańczyć i zachęca do tego innych.

1. Zna kroki kilku tańców towarzyskich i jednego ludowego.
2. Wymyślił układ taneczny do wybranej piosenki lub melodii.
3. Nauczył inne dzieci podstawowych kroków lub ruchów dowolnego tańca.
4. Bez przygotowania kroków zatańczył do usłyszonej melodii.

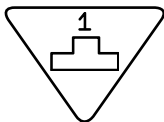

TANCERKA

*Tancerka to zuchotka, która lubi tańczyć
i zachęca do tego innych.*

1. Zna kroki kilku tańców towarzyskich i jednego ludowego.
2. Wymyśliła układ taneczny do wybranej piosenki lub melodii.
3. Nauczyła inne dzieci podstawowych kroków lub ruchów dowolnego tańca.
4. Bez przygotowania kroków zatańczyła do usłyszonej melodii.

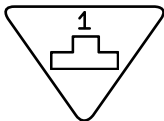
SPORTOWA

... to zuch, który regularnie trenuje wybraną dziedzinę sportu i stara się być w niej coraz lepszy.

1. Trenuje wybraną dyscyplinę sportową. Doskonali się w niej. Zawsze dba o odpowiednią rozgrzewkę.
2. Zna i potrafi zastosować różne techniki związane z daną dziedziną sportową.
3. Zna historię wybranej dziedziny sportu (ciekawe wydarzenia, postacie).
4. Nauczył inne zuchy podstaw danej dyscypliny lub zaprezentował swoje umiejętności.
5. Zna zasady obowiązujące w tej dyscyplinie, zawsze ich przestrzega. Wie, jaki jest wymagany strój i sprzęt.

komentarz:

Nazwa sprawności jest zmieniana w zależności od uprawianej przez zucha dyscypliny – np. narciarz, koszykarz.

SPORTOWA

... to zuchenka, która regularnie trenuje wybraną dziedzinę sportu i stara się być w niej coraz lepsza.

1. Trenuje wybraną dyscyplinę sportową. Doskonali się w niej. Zawsze dba o odpowiednią rozgrzewkę.
2. Zna i potrafi zastosować różne techniki związane z daną dziedziną sportową.
3. Zna historię wybranej dziedziny sportu (ciekawe wydarzenia, postaci).
4. Nauczyła inne zuchy podstaw danej dyscypliny lub zaprezentowała swoje umiejętności.
5. Zna zasady obowiązujące w tej dyscyplinie, zawsze ich przestrzega. Wie, jaki jest wymagany strój i sprzęt.

komentarz:

Nazwa sprawności jest zmieniana w zależności od uprawianej przez zuchenkę dyscypliny – np. narciarka, koszykarka.

PIŁKARZ

Piłkarz to zuch, który lubi piłkę nożną, umie wykonać podstawowe zagrania i uczestniczył w meczu piłkarskim.

1. Zna przepisy gry w piłkę nożną, zawsze zgodnie z nimi postępuje, zagrał na różnych pozycjach.
2. Prowadzi piłkę prawą i lewą nogą, potrafi ją podbić, zatrzymać, wybić z rogu czy rzucić z autu.
3. Przeprowadził rozgrzewkę. Rzucając lub strzelając, trafia do celu z różnych odległości, podaje piłkę.
4. Zorganizował rozgrywki z piłką dla dzieci lub uczestniczył w meczu pomiędzy gromadami.

PIŁECZKA

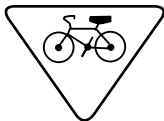
Pileczka to zuchenka, który lubi zabawy z piłką, potrafi zorganizować zawody dla młodszych dzieci.

1. Wykonała przynajmniej 10 ćwiczeń z piłką.
2. Jest zwinna, chętnie uczestniczy w grach ruchowych z piłką.
3. Trafiła piłką do celu z różnej odległości.
4. Zorganizowała gry i zabawy z piłką dla dzieci, sprawiedliwie rozszdziła wyniki rozgrywek.

komentarz:

Warto wykorzystać do zabaw różne rodzaje piłek: nożną, ping-pong, lekarską, golfową, do koszykówki itd.

MISTRZ KÓLEK

Mistrz kólek to zuch, który jeździ na rolkach, wrotkach, rowerze, hulajnodze lub innym sprzęcie jeżdżącym, zna przepisy ruchu drogowego i przestrzega zasad bezpieczeństwa.

1. Jeździ na rowerze, wrotkach, rolkach, hulajnodze itp., wykonał slalom i ósemkę, pokonał tor przeszkód.
2. Zna i przestrzega przepisy ruchu drogowego.
3. Jest mistrzem kólek – pokazał kilka sztuczek, zachowując należyłą ostrożność.
4. Dbą o sprzęt sportowy, potrafi dokonać prostych napraw.

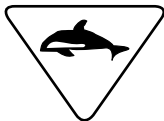

MISTRZYNI KÓLEK

Mistrzyni kólek to zuchenka, która jeździ na rolkach, wrotkach, rowerze, hulajnodze lub innym sprzęcie jeżdżącym, zna przepisy ruchu drogowego i przestrzega zasad bezpieczeństwa.

1. Jeździ na rowerze, wrotkach, rolkach, hulajnodze itp., wykonała slalom i ósemkę, pokonała tor przeszkód.
2. Zna i przestrzega przepisy ruchu drogowego.
3. Jest mistrzynią kólek – pokazała kilka sztuczek, zachowując należytą ostrożność.
4. Dbą o sprzęt sportowy, potrafi dokonać prostych napraw.

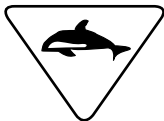
DELFIN

Delfin to zuch, który potrafi się zachować w wodzie, umie pływać i zna kilka wodnych zabaw.

1. Lubi pływać, przestrzega zasad kąpieli.
2. Przepłynął 15 m dowolnym stylem.
3. Chętnie bierze udział w zabawach i grach wodnych, przestrzega reguł.
4. Umie się ochronić przed ostrym słońcem, zna i stosuje zasady bezpiecznego przebywania na słońcu.

komentarz:

Trzeba bezwzględnie przestrzegać zasad bezpieczeństwa podczas realizowania poszczególnych zadań.

RYBKA

Rybka to zuchotka, która potrafi się zachować w wodzie, umie pływać i zna kilka wodnych zabaw.

1. Lubi pływać, przestrzega zasad kąpieli.
2. Przepłynęła 15 m dowolnym stylem.
3. Chętnie bierze udział w zabawach i grach wodnych, przestrzega reguł.
4. Umie się ochronić przed ostrym słońcem, zna i stosuje zasady zdrowego przebywania na słońcu.

komentarz:

Trzeba bezwzględnie przestrzegać zasad bezpieczeństwa podczas realizowania poszczególnych zadań.

GIMNASTYK

Gimnastyk to zuch, który lubi się gimnastykować. Jest zwinny, chętnie bierze udział w ćwiczeniach i potrafi się do nich przygotować.

1. Lubi się gimnastykować, jest sprawny, przestrzega zasad bezpieczeństwa.
2. Wykonał ćwiczenia gimnastyczne.
3. Jest zwinny, skacze, wspina się po drzewach, drabinie.
4. Wykonał przybory do gier i ćwiczeń.

komentarz:

*ad.4. Np. woreczki, skakankę, tarczę do rzucania.
Trzeba bezwzględnie przestrzegać zasad bezpieczeństwa podczas realizowania poszczególnych zadań.*

GIMNASTYCZKA

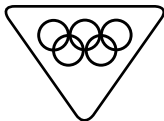
Gimnastyczka to zuchenka, która lubi się gimnastykować. Jest zwinna, chętnie bierze udział w ćwiczeniach i potrafi się do nich przygotować.

1. Lubi się gimnastykować, jest sprawna, przestrzega zasad bezpieczeństwa.
2. Wykonała ćwiczenia gimnastyczne.
3. Jest zwinna, skacze, wspina się po drzewach, drabinie.
4. Wykonała przybory do gier i ćwiczeń.

komentarz:

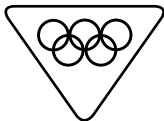
*ad.4. Np. woreczki, skakankę, tarczę do rzucania.
Trzeba bezwzględnie przestrzegać zasad bezpieczeństwa podczas realizowania poszczególnych zadań.*

OLIMPIJCZYK

Olimpijczyk to zuch, który interesuje się olimpiadami sportowymi, chętnie uczestniczy w grach i ćwiczeniach, chce poprawiać swoje osiągnięcia sportowe.

1. Zna ideę olimpiad sportowych.
2. Zna kilka dyscyplin olimpiady zimowej i letniej, spróbował swoich sił w jednej z nich.
3. Zna symbole olimpijskie oraz podstawowe wydarzenia z historii olimpiad.
4. Zna postać Polaka – olimpijczyka.
5. Poprawił swój wynik w wybranej dziedzinie sportu.
6. Zaproponował jedną konkurencję podczas zawodów w gromadzie. Jasno przedstawił jej zasady.
7. Jest sprawiedliwy i uczciwy, zawsze przestrzega ustalonych reguł.

OLIMPIJKA

Olimpijka to zuchenka, która interesuje się olimpiadami sportowymi, chętnie uczestniczy w grach i ćwiczeniach, chce poprawiać swoje osiągnięcia sportowe.

1. Zna ideę olimpiad sportowych.
2. Zna kilka dyscyplin olimpiady zimowej i letniej, spróbowała swoich sił w jednej z nich.
3. Zna symbole olimpijskie oraz podstawowe wydarzenia z historii olimpiad.
4. Zna postać Polaka – olimpijczyka.
5. Poprawiła swój wynik w wybranej dziedzinie sportu.
6. Zaproponowała jedną konkurencję podczas zawodów w gromadzie. Jasno przedstawiła jej zasady.
7. Jest sprawiedliwa i uczciwa, zawsze przestrzega ustalonych reguł.

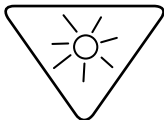
WILCZEK

Wilczek to zuch, który poznaje historię ruchu zuchowego.

1. Wie, kim byli Olga i Andrzej Małkowscy oraz jak nazywano dzieci w wieku zuchowym przed II wojną światową zanim pojawiła się nazwa „zuch”.
2. Wie, jak wyglądała odznaka wilczka, zna jego symbolikę.
3. Potrafi zaśpiewać min. 2 przedwojenne piosenki zuchowe.
4. Zna przynajmniej jedno opowiadanie zuchowe Aleksandra Kamińskiego.

komentarz:

*ad.4. Aleksander Kamiński, Antek Cwaniak. (fragmenty)
Aleksander Kamiński, Narodziny dzielności.*

SŁONECZKO

Słoneczko to zuchenka, która poznaje historię ruchu zuchowego.

1. Wie, kim byli Olga i Andrzej Małkowscy oraz jak nazywano dzieci w wieku zuchowym przed II wojną światową zanim pojawiła się nazwa „zuch”.
2. Wie, jak wyglądała odznaka słoneczka, zna jego symbolikę.
3. Potrafi zaśpiewać min. 2 przedwojenne piosenki zuchowe.
4. Zna przynajmniej jedno opowiadanie zuchowe Jadwigi Zwolakowskiej.

komentarz:

ad.4. Jadwiga Zwolakowska, Opowiadania zuchowe.

SPRAWNOŚCI WEDŁUG KOLORÓW

CZERWONY

Baranek Wielkanocny	C7
Błękitna Pani	C8
Braciszek/Siostrzyczka	C4
Dobry duszek	C2
Liturgista/Liturgistka	C9
Mały Ewangelista/Mała.....	C13
Mały misjonarz/Mała misjonarka.....	C10
Pastuszek Betlejemski /Gwiazdka Betlejemka	C6
Pomocna dłoń	C3
Promyczek	C1
Rycerz/Dama	C5
Święty.../Święta...	C12
Złote usta.....	C11

ŻÓŁTY

Astronom	Ż7
Bajarz/Bajarka	Ż3
Bajtek	Ż12
Doświadczalski/Doświadczalska	Ż9
Dziennikarz/Dziennikarka	Ż14
Etnograf	Ż20

Historyk/Historyczka	Ż18
Internauta/Internautka	Ż13
Kolekcjoner/Kolekcjonerka	Ż16
Korespondent/Korespondentka	Ż15
Lingwista/Lingwistka	Ż10
Łamigłowa	Ż11
Mały Europejczyk/Mała Europejka ...	Ż17
Obieżyświat	Ż4
Obserwator/Obserwatorka	Ż8
Podróżnik/Podróżniczka	Ż5
Poeta/Poetka	Ż2
Przyjaciół książki /Przyjaciółka książki	Ż1
Regionalna	Ż6
Strażnik pamięci narodowej /Strażniczka pamięci narodowej	Ż19
Wskazidroga	Ż21

ZIELONY

Botanik	Z4
Ekoludek	Z10
Kwaciarka	Z14
Ogrodnik/Ogrodniczka	Z11

Przyrodnik/Przyrodniczka	Z1
Przyjaciel lasu/Przyjaciółka lasu	Z3
Przyjaciel ptaków /Przyjaciółka ptaków	Z7
Przyjaciel zwierząt/Przyjaciółka... ..	Z6
Rolnik/Rolniczka	Z13
Traper	Z9
Wędrowiec/Wędrowniczka	Z8
Wicherek/Chmurka	Z15
Wiewiór/Wiewiórka	Z2
Zielarz/Zielarka	Z12
Zimoludek	Z16
Zoolog	Z5

NIEBIESKI

Cukiernik/Cukierniczka	N3
Czyścioszek/Czyścioszka	N6
Eskulap	N7
Fryzjerka	N9
Grosik	N1
Hafciarka	N5
Krawiec/Igielka	N4
Kuchcik	N2
Sobieradek	N8
Wnuczek/Wnuczka	N10

FIOLETOWY

Aktor/Aktorka	F8
Charakteryzator/Charakteryzatorka ..	F9
Dekorator/Dekoratorka	F10
Delfin/Rybka	F19
Fotograf	F5
Gimnastyk/Gimnastyczka	F20
Kronikarz/kronikarka	F4
Kukielkarz/Kukielka	F11
Malarz/Malarka	F1
Mistrz gier i zabaw /Mistrzyni gier i zabaw	F7
Mistrz kótek/Mistrzyni kótek	F18
Muzyk	F6
Olimpijczyk/Olimpijka	F21
Piłkarz/Piłeczka	F17
Plastyk/Plastyczka	F2
Rzeźbiarz/Rzeźbiarka	F3
Sportowa	F16
Strażnik skarbcza /Strażniczka skarbcza	F14
Śpiewak/Nutka	F12
Tancerz/Tancerka	F15
Technik teatralny	F13
Wilczek/Słoneczko	F22